

BHAGAVADGÍTA

neboli

Píseň Blaženého Pána

soukromý překlad

ZDENĚK JAROŠ

1967

Zdeněk Jaroš (*1932 +2008)

Pražský jogín, mystik, astrolog, džňánabhakti, buddhista, ale také překladatel klasických duchovních děl z němčiny, angličtiny a sanskrtu.

Během svého čínorodého života pracoval jako knihkupec, chemik, úředník či vrátný.

Od mládí se zabýval duchovní cestou. Byl žákem Františka Heina a Petra Klímy. Mezi jeho duchovní přátele patřili např. Fráňa Drtíkol, Drtíkolův žák Karel Mikšovský, profesor Miroslav Lžička, či v pozdním věku i Jan Lípa, jemuž byla svěřena jeho pozůstalost a který ji připravuje k vydání.

Zdeněk Jaroš přeložil šest desítek většinou klasických duchovních děl různé délky, avšak k jednomu se vracel po dlouhá desetiletí, měl rozsáhlou sbírku jeho různých cizojazyčných i českých překladů a sám je několikrát přeložil a dokonce se pokusil i o vlastní podobu celé knihy vycházející z více zdrojů. Jedná se o text Bhagavadgíty, jehož kratší verzi vám tímto nabízíme k prostudování...

Jan Lípa a přátelé

UPOZORNĚNÍ

Odůvodnění nového překladu Bhagavadgíty:

K překladu bylo přistoupeno, aby byly upřesněny výrazy, které v dosavadních překladech nezrcadlí věrně originál, nicméně aby ve sporných případech zbyla možnost svobodné volby významu.

Z čeho bylo překládáno:

K překladu byly vybrány Bhagavadgíty tři Indů, znamenitých znalců sanskrtu:

Svámi Šivanandy,

Sarvapáli Radhakrišnana a

Bal Gangadhara Tilaka.

V překladu Svámi Šivanandy je navíc prepis sanskrtského „dévanagáří“ do latinky s doslovným anglickým překladem.

Hodnocení vlastního překladu:

Překlad jsem dělal podle svých schopností a sil, které mnohdy nedostačovaly, ale s naprostou trpělivostí a s dětským postojem. Dílko jsem ponechal pouze v „konceptu“, aby mu nebyly vytýkány nedostatky. Překládal jsem totiž h l a v n ě pro své ujasnění. Slova, která jsou v závorkách a doplňují význam předcházejícího textu, musí si příležitostný čtenář upravit do správného pádu. Pro svou osobu jsem s překladem náramně spokojený. Dál již moje moc nesahá.

Z.J.

1967

Kapitola I

NEROZHODNOST A SKLÍČENOST ARDŽUNY

Dhritaráštra pravil:

1. Co dělají synové Pándua a též moji lidé, žádostiví boje, když se spolu sešli na svatém poli – Kurukšétra, ó Sandžaja?

Sandžaja pravil:

2. Když princ Durjodhana spatřil Pánduovo vojsko seřazené v bitevním šiku, přistoupil ke svému učiteli (Drónovi) a řekl tato slova:
3. Viz, ó učiteli, toto mocné vojsko synů Pándua, sestavené tvým moudrým žákem, synem Drupady.
4. Jsou tu hrdinové, mocní lučištníci, rovni v bitvě Bhímovi i Ardžunovi: Jujudhána, Viráta a Drupada, „mahárathi“ (tj. majitel velkého vozu válečného),
5. Dhrištakétu, Čekitana, a statečný král Káši Parudžit a Kuntibhódža, a nejpřednější z lidí Šaibja,
6. Judhámaju – silný, a Uttamaudža – udatný; a též syn Subhadřin (Abhimanju – syn Subhadry a Ardžuny) a synové Draupadí, všichni držitelé velkých válečných vozů.
7. Poznej též, ó nejlepší z dvakrát zrozených, vůdce mého vojska, ty, kteří jsou z nás nejznamenitější. Vyjmenuji je nyní, abys byl informován (pro tvé obeznámení).
8. Ty sám a Bhíšma a Karna a Krpa vítěz ve válce, Asvatthámá, Vikarna, a též syn (krále Báhiků) Somadatta.
9. A mnozí jiní hrdinové, připraveni obětovat své životy kvůli mně, jsou vyzbrojeni různými druhy zbraní a všichni jsou dobře vycvičeni v boji.
10. Neomezené je toto vojsko našich vedené Bhíšmou, kdežto jejich vojsko vedené Bhímou, je omezené (počtem).
11. Proto podporujte všichni Bhíšmu, stojíce pevně v různých postaveních na svých přidělených místech!
12. Nyní, aby povzbudil Durjódhanu, jeho slavný děd (Bhíšma), nejstarší z Kuruovců, zařval jako lev a zadul na svou lasturu.
13. Poté se náhle rozvřeštěly lastury a kotle, bubínky a bubny a kravské rohy a nastal strašný hluk.
14. Poté Mádhava (Šri Krišna) a syn Pándua (Ardžuna), usazeni ve svém velkém voze, taženém bílými koňmi, zaduli též do svých božských lastur.
15. Hrišikesa (Krišna) zadul na svou „Pánčadžanja“ a Ardžuna na svou „Devadatta“, a Vrkodara, vykonavatel strašných skutků (tj. Bhíma), zadul na velkou lasturu „Paundra“.
16. Princ Judhištira, syn Kuntí, zadul na svou „Anantavidžaja“ a Nakula a Sahadeva zaduli na svou „Sughoša“ a „Manipušpaka“.
17. Král Káši, znamenitý lučištník, Sikhandí, velký válečník (vozový) Dhrištadjumna a Viráta a nepřemožitelný Sátjaky,

18. Drupada a synové Draupadí, ó Pane země, a Subhadřin syn mocných paží (Abhimanju) - ti všichni duli do svých lastur na všech stranách. (ze všech stran)
19. Onen bouřlivý zvuk rozrýval srdce Dhritaráštrovy strany, (naplňuje) ozvěnou zemi i nebe.
20. Potom, spatřiv lidi Dhritaráštrovy strany sešikované a se zbraněmi připravenými k úderu, Ardžuna, syn Pándua, jehož znakem je „opice“, zvedl svůj luk a pravil takto Krišnovi, ó Pane země.

Ardžuna pravil:

21. Umístí můj vůz, ó Acyuta (neproměnný – Krišno) mezi obě vojska,
22. abych mohl spatřiti ty, kteří zde stojí žádostiví boje, a abych poznal, s kým mám bojovat v tomto válečném sporu.
23. Přeji se podívat na ty, kteří se tu shromáždili k boji s úmyslem zavděčit se (či pomoci) v bitvě zlovolnému synu Dhritaráštry.

Sandžaja pravil:

24. Takto osloven Gudákesou (Ardžunou), Hrišikesa (Krišna) umístil onen nejlepší z vozů mezi obě vojska, ó Dhritaráštro!
25. Před Bhíšmou a Dronou a všemi vladaři země pravil: „Viz, ó Pártho (Ardžuno), tyto shromážděné Kurúovce!“
26. Tam spatřil Ardžuna státi otce a dědy, učitele, strýce, bratry, syny a vnuky a též přátele.
27. (Spatřil) tchány a přátele v obou vojskách. Když syn Kuntí, Ardžuna, uviděl všechny tyto příbuzné takto sešikované,
28. naplněn mocným soucitem a smutkem počal promlouvat:

Ardžuna pravil:

Když vidím svoje vlastní lidi sešikované a chtivé boje, ó Krišno,

29. moje údy umdlévají a má ústa vysychají (prahnou), mé tělo se chvěje, a vlasy se mi ježí,
30. (luk) Gándíva mi kluže z ruky a všechna kůže mně pálí. Nejsem schopen ani státi a moje mysl se jaksi zmítá (potácí).
31. A vidím neblahé předzvěsti, ó Kesavo (Krišno); nevidím, že by mohlo něco dobrého povstat ze zabíjení vlastních příbuzných v boji,
32. neboť netoužím po vítězství, ó Krišno, ani po království, ani po potěšeních. Nač je nám království, ó Krišno, požitek nebo sám život?
33. Ti, k vůli nimž toužíme po království, požitech a radostech, stojí zde v bitvě, vzdávající se svého života i bohatství.
34. Učitelé, otcové, synové a též dědové, strýcové a tchánové, vnukové a švagři, a ostatní příbuzní, -
35. já je nechci zabíjet, i když zabijí oni mne, ó Madhusúdano (Krišno), ani pro vládu nad třemi světy; natož pak kvůli zemi?

36. Jaké můžeme mítí potěšení, ó Džanardáno (Krišno), zabijeme-li tyto Dhritaráštrovy syny? Rozmnožíme pouze svoje hříchy, usmrtíme-li tyto zločince.
37. Není proto správné, zabijeme-li naše příbuzné – syny Dhritaráštrovy. Neboť, ó Mádhavo (Krišno), jak můžeme býti šťastni, když zabijeme svoje vlastní lidi?
38. Ačkoliv tito, jejichž mysl byla přemožena hrabivostí (lakotou), nevidí nic zlého v zničení rodu, (ani) zločin (hřích) v zradě přátel,
39. proč bychom my, kteří vidíme zřetelně zlo v zničení rodu, neměli se odvrátit od tohoto hříchu, ó Džadárdano (Krišno)?
40. Je-li zničen rod, zaniknou starobylé rodinné obřady; a když zaniknou tyto obřady, nezákonnost (zpustlost, bezbožnost) ovládne celou rodinu.
41. A když převládá nezákonnost (bezbožnost), ó Krišno, ženy rodu se zvrhnou; a když se ženy zvrhly, ó Váršnéjo (Krišno), povstává zmatek v kastách (smísení kast).
42. Zmatek v kastách vede do pekla usmrtitele rodu, neboť jejich předkové padají, zbaveni obětí rýže a vody.
43. Těmito zlými skutky ničitelů rodu, které jsou příčinou zmatení kast, jsou zničeny věčné (náboženské) kastovní a rodinné obřady.
44. A slýchávali jsme, ó Džanárdano (Krišno), že lidé, jejichž rodové obřady byly opuštěny (odstraněny, zničeny), musí nezbytně podstoupit pobyt v pekle (na neznámou dobu).
45. Běda! Jak velkého hříchu jsme se rozhodli dopustit, jsouce připraveni zabíjet naše příbuzné z lačnosti (hrabivosti, dychtivosti) po potěšeních, plynoucích z království (ze svrchovaného vladařství).
46. Neboť bylo by pro mne lépe, kdyby synové Dhritaráštry se zbraněmi v rukou usmrtili v bitvě mne, zatím co zůstanu bez odporu a neozbrojen.

Sandžaja řekl:

47. Když Ardžuna takto promluvil uprostřed bitevního pole, odhodil svůj luk i šíp a klesl na sedadlo vozu s myslí přemoženou zármutkem.

V Upanišádě, (slavné) Bhagavadgíty, vědě o Absolutnu („brahmavidyáyám“, tedy o Brahmanu), Písmě o jógu, v rozhovoru mezi Šri Krišnou a Ardžunou, končí první kapitola, nazvaná:

NEROZHODNOST A SKLÍČENOST ARDŽUNY

Kapitola II

SÁMKJA – JÓGA

Sandžaja pravil:

1. K němu, jenž byl takto přemožen soucitem a jehož oči byly zality slzami a zakaleny (zmateny, neklidny?), a jenž byl sklíčen, promluvil Madhusúdana tato slova:

Blažený Pán pravil:

2. Odkud, ó Ardžuno, přišla (ti) tato sklíčenost, jež je nedůstojná árijce („anáryajuštam“) a v této kritické době? – Potupující a nevedoucí do nebe, a jež je (zde na zemi) příčinou hanby (necti, nemilosti)?
3. Nepoddávej se této zženštilosti (nemužnosti), ó Pártho (Ardžuno), jež je tě nedůstojna. Odvrhni tuto nízkou slabost (ochablost) srdce! Povstaň, ó Spalovateli nepřátel („Parantapa“ = utlačitel, znepokojovatel)!

Ardžuna pravil:

4. Ó Madhusúdano! Jak bych měl bojovat (šípy) v (této) bitvě s Bhíšmou a Dronou, kteří zasluhují uctívání, ó Usmrtiteli nepřátel? (Ó, Ničiteli nepřátel)
5. Vskutku, na tomto světě je lepší se živit (žítí z) žebrotou, než zabíjeti tyto ctihodné učitele (stařešiny). (Ačkoliv dbají svých zisků – bohatství, jsou to moji učitelé) a kdybych je usmrtil, tu všechno moje potěšení z bohatství a žádostí by bylo poskrvněno (jejich) krví.
6. Ani nevíme, co by bylo pro nás lepší – bychom přemohli my je, nebo oni nás. Synové Dhritaráštry, po jejichž usmrcení bychom nechtěli žítí, stojí tu před námi v bitevním šiku.
7. Celá moje bytost (povaha, srdce) jest naplněna slabostí (sentimentálního) soucitu; mysl je zmatena ohledně povinnosti („dharma“). Žádám tě, řekni mně rozhodně (určitě, přesně), co je pro mne lepší. Jsem tvůj žák, pouč mne, jenž jsem u tebe přijal své útočiště (nebo v Tobě).
8. Nevidím co by mohlo odstranit tento zármutek, který stravuje moje smysly, ani kdybych dosáhl úspěšné vlády na zemi, zbavené nepřátel, nebo i svrchovaného panství nad bohy.

Sandžaja pravil:

9. Takto osloviv Hrišikesu (Pána smyslů), řekl mocný Gudákesa (Ardžuna) Govindovi (Krišnovi): „Nebudu bojovat!“ a odmlčel se (umkl).
10. (Poté), ó Bhárato (Dhritaráštro) k němu, sklíčenému mezi oběma vojsky, promluvil Hrišikesa (Krišna) jaksi (poněkud) se usmívaje, tato slova:

Blažený Pán pravil:

11. Rmoutíš se nad těmi, pro něž by ses neměl rmoutit, a přesto promlouváš (slova) o moudrosti. Moudří lidé (znalci) se nermoutí ani pro živé, ani pro mrtvé.
12. Nikdy nebylo doby, kdy bychom já, ty a tito vladaři lidí neexistovali; ani v budoucnosti nepřijede doba, kdy bychom přestali být.

13. Právě tak, jako vtělená (duše) prochází dětstvím, mládím a starobou, právě tak je tomu, když přijme jiné tělo. Ten, jenž získal Poznání (mudrc) tím není zmaten.
14. Styky smyslů s předměty, ó synu Kuntí, které jsou příčinou chladna a horka, radosti a bolesti, mají svůj počátek i konec; jsou nestálé (netrvalé, zničitelné). Snášej je statečně ó Bhárato (Ardžuno)!
15. Člověk, který jimi není zmaten (sklíčen), ó nejvyšší z lidí (Ardžuno), jenž zůstává stejný v bolesti i radosti, (onen moudrý) je způsobilý dosáhnouti nesmrtelnosti. (tj. stav Nesmrtelného Brahmana)
16. To, co není („asat“), nemůže být (jako by bylo); a to, co je („sat“) nemůže být (jako by nebylo). Pravda o obou („sat“ i „asat“) byla spatřena znateli Pravdy (neboli zřelci Podstaty).
17. Poznej, že To, čím jest toto vše proniknuto, jest nezničitelné. Nikdo nemůže způsobit zničení Tohoto – Nehynoucího.
18. Praví se, že těla vtěleného (Já) jež je věčné, nezničitelné a nepochopitelné (nepředstavitelné), mají konec (jsou pomíjející). Proto bojuj, ó Bhárato (Ardžuno)!
19. Ten, kdo si myslí, že toto (Já) je usmrtimelem a ten, kdo si myslí, že toto (Já) je usmrceno – oběma se nedostává pravého Poznání (postřehování Pravdy); toto (Já) nezabíjí ani není zabito.
20. Toto (Já – „Átman“) se nezrodilo, ani nezemře, jsouc, nikdy nepřestane být. Je nezrozené, věčné, neproměnné (stálé, trvalé) a prvotní. (Já) není zabito, když je zabito tělo.
21. Ó Pártho (Ardžuno)! Ten, kdo ví, že To (Já) je nezničitelné a věčné, nezrozené a nevyčerpatelné, jak by mohl zabíjet nebo býti příčinou usmrcení kohokoli?
22. Právě tak jako člověk odvrhuje obnošený šat a obléká jiný a nový, tak také vtělená (Duše) odhazuje obnošená těla a bere na sebe nová.
23. Zbraně To (tj. Já – „Átman“) neprotnou, oheň To nespálí, voda To nezvlhčí (nepromočí), vítr To nevysuší.
24. Toto Já („Átman“) nemůže být protnuto, spáleno, zvlhčeno ani vysušeno. „To“ jest věčné, všepromikající, pevné, nepohnuté a provždy stejné (totéž).
25. Je řečeno, že toto Já („Átman“) je nevnímátné (tj. orgánům) nemyslitelné (tj. nepochopitelné myslí) a nepohnuté (neproměnné – tj. není látkou, která je přizpůsobována). Proto poznávaje To jako takové, neměl by ses rmoutit.
26. Ani kdybys věřil (přemýšlel), že toto „Átman“ se neustále rodí a neustále umírá, ani pak, ó Mahábáho (silnoruký Ardžuno) by ses neměl rmoutit.
27. Neboť jistá je smrt pro zrozeného, a jisté je zrození pro mrtvého. Proto by ses neměl rmoutit nad tím, co je nevyhnutelné.
28. Bytosti jsou neprojevené (nevnímátné) ve svém počátku, projevené (vnímátné) uprostřed a opět neprojevené (nevnímátné) na (svém) konci. Co je na tom k naříkání?
29. Někdo pohlíží na To (Já) jako na zázrak, jiný mluví o Tom (Já) jako o zázraku, jiný slyší o Tom (Já) jako o zázraku. Leč i když o Tom (Já) někdo slyší, (vidí a popisuje To), nikdo To (skutečně) nezná (nechápe).

30. To (Já), Obyvatel každého těla, je provždy nezničitelné (neusmrtitelné), ó Bhárato (Ardžuno). Proto by ses neměl rmoutit pro žádného tvora.
31. Kromě toho, vzhledem k tvé povinnosti, neměl by ses chvět (kolísat, váhat), neboť není zde většího dobra (zásluhy, něčeho vyššího) pro kšatriju, než válka z příkazu povinnosti.
32. Šťastní jsou kšatrijové, ó Pártho (Ardžuno), pro něž se nabízí (nehledaně, sama od sebe, bez snažení) taková válka, jako otevřená brána k nebi.
33. Leč, nebudeš-li bojovat tuto zákonitou (spravedlivou) bitvu, pak opustíš vlastní povinnost a slávu (pověst, čest), propadneš hříchu (dopustíš se hříchu).
34. (A nejenom to), lidé budou znovu mluvit o tvé hanbě (zlé pověsti), a pro toho, kdo byl ctěn, je zlá pověst horší než smrt.
35. Velcí válečníci (na vozech) si budou myslet, že jsi ze strachu odtáhl z boje, a ti, kteří si tě vysoce vážili, budou tě podceňovat (přezírat).
36. Také tvoji nepřátelé, potupující tvou sílu, budou mluvit mnohá urážlivá slova. Může být něco trapnějšího (smutnějšího, bolestnějšího), než toto?
37. (Budeš-li) zabit, získáš nebe, zvítězíš-li, budeš užívat země. Proto vstaň, ó synu Kuntí, rozhodnut bojovat (k boji).
38. Pohlížeje na radost a bolest, zisk a ztrátu, vítězství i porážku jako na totéž, pusť se do boje (připrav se k boji); tak se nedopustíš hříchu (nehromadíš hřích).
39. Tato moudrost (poznání), které jsi vyučován, je Sámkhja. Nyní naslouchej moudrosti Jógu, s níž vybaven, ó Pártho, odhodíš pouta činnosti („karmabandham“).
40. Zde (na této stezce „karma-jógu“) není žádná námaha (úsilí) ztracena (vyplývána) ani nepovstávají překážky (opačné výsledky nebo poklesky, škodlivé vlivy). I troška (praxe) této spravedlnosti (spravedlivé, zákonité činnosti = „dharma“) ochrání před velkým strachem (nebezpečím).
41. Zde, ó Kurunandano (ó potomku, radosti Kuruovců), (na této stezce) je směřování k jednomu budu u (rozlišujícího) rozumu; avšak myšlenky (žádosti) těch, jejichž rozum („buddhi“) není (tímto způsobem) soustředěn, jsou rozvětvené a nekonečné.
42. Květnatou řečí mluví nevědomý (nerozlišující), ó Pártho, kochaje se (chvalořečnými) slovy Véd, a jenž říká: „Není tu nic jiného.“ (Nic nad toto!)
43. Prostřednictvím mnohé činnosti (jako obětí, rituálů), člověk obdrží ovoce (opětného) zrození a jsou získány (ve zrození za zrozením) potěšení a moc (zdar, prospěch); a tito lidé s myslí naplněnou žádostmi, jež se ohlíží po nebi,
44. jsou těmito slovy přitahováni, jsou pohrouženi do radosti a prospěchu (moci), pročez jejich rozlišující rozum („vyavasayatmika buddhi“) nemůže být soustředěn (tj. upnut na jeden bod).
45. Vědy se zabývají třemi vlastnostmi (Přírody); ty, ó Ardžuno, buď mimo dosah těchto tří vlastností („nistraigunja“ – tj. „trigunátita“), vždy setrvávaje v „satvě“ („nitjasattvasthá“ – neboli spočívaje ve věčné Pravdě) a oproštěn od sobeckých zájmů („jógakšema“ – nabývání a zachovávání), buď oddán „Átmanu“ (Já – upevněn v Já).
46. Pro osvíceného bráhmána (jenž zná Já) jsou všechny Vědy stejně užitečné, jako vodní nádrž na místě, kde je záplava vody (tedy zbytečné, neužitečné).

47. Tvoje moc (právo) sahá pouze k vykonávání činnosti; (obdržení nebo neobdržení) ovoce (činnosti) není nikdy ve tvé moci (tvým zákonným právem). Necht' ti není pohnutkou k činnosti ovoce (této činnosti) ani nebuď připoután k nečinnosti.
48. Ó Dhanandžajo, odhod' připoutanost a hled' stejně na úspěch i neúspěch. Upevněn v jógu (tj. „karma-jógu“) konej činnost. Vyrovnanost myslí se jmenuje „jóg“,
49. neboť (zevní) činnost je mnohem nižší, než jóg moudrosti („buddhijóga“ – jóg vyrovnané myslí, rozumu); ó Ardžuno, vezmi své útočiště v moudrosti; ubožáci jsou ti, kteří usilují o ovoce (své činnosti).
50. Člověk obdařený moudrostí (vyrovnaností, rovnováhou myslí) odvrhuje (je nedotčen) zde (v tomto světě) jak dobro, tak zlo. Proto se věnuj jógu. Jóg – to je dovednost v činnosti (zručnost, aniž by byla hromaděna zásluha nebo hřích).
51. Moudrý, jsa činný s (vyrovnaným) rozumem (spojený s Božstvím), vzdav se ovoce svých skutků a zbaven (prost) pout zrozování, dosáhne stavu („Paramešváry“), který je mimo všechno zlo. (Mimo neštěstí, zármutek, atd.)
52. Když tvůj rozum („buddhi“) překročí vír (bláto) klamu, staneš se nestranným (lhostejným) k tomu, co jsi slyšel, i (k tomu), co ještě uslyšíš.
53. Když se tvůj rozum („buddhi“), zmatený védskými průpověďmi (texty Véd dle různých myšlenkových škol a směrů), stane pevným a nepohnutým ve stavu mentálního zaujetí (absorpce – „samádhi“), pak dosáhneš jógu. (Tj. ve tvaru vyrovnanost rozumu, myslí.)

Ardžuna pravil:

54. Ó Kesavo! Jaký je popis člověka, který vlastní toto upevnění moudrosti (rozumu) a jest pohroužen v mentálním zaujetí („samádhista sthitapradžna“)? Jak tento člověk s pevnou moudrostí mluví, jak sedí, kterak chodí?

Blažený Pán pravil:

55. Ó Pártho! Když člověk odhodí všechny žádosti své myslí, a je spokojen jen Sebou v Sobě (tj. ve svém „Já“ svým „Já“) pak se jmenuje „sthitapradžna“ (člověk upevněně, ustálené moudrosti).
56. Ten, jehož mysl není otřesena (zmítána, rozčílenu) v neštěstí, jenž netouží po potěšeních a je prost připoutanosti (příchylnosti), strachu a hněvu (zlosti, vzteku), ten se nazývá mudrcem pevné moudrosti (rozumu, „sthitapradžna muni“).
57. Pevného rozumu („buddhi“) je ten, kdo je všude bez připoutanosti, kdo se ani neraduje ani nenávidí, potká-li jej něco dobrého nebo špatného (zlého).
58. Ten, kdo jako želva, která vtahuje ze všech stran své údy, odtahuje své smysly od předmětů smyslů (tj. jako jsou zvuk, dotyk), ten jest pevného rozumu.
59. Smyslové předměty se vzdalují (člověka) zdrženlivého, (ale) touha zůstává; ale též jeho touha se vzdaluje při spatření Nejvyššího.
60. Bouřlivé smysly, ó synu Kuntí, uchvacují násilně mysl moudrého člověka, ačkoliv se snaží je ovládnouti.
61. Ovládaje všechny (smysly) a pevně usazen (v jógu), měl by upříti svou mysl na Mne. Pevnou moudrost (rozum) má ten, jehož smysly jsou ovládnuty (pod dohledem).

62. Přemýšlí-li člověk o předmětech, vzniká k nim připoutanost; z připoutanosti se rodí touha (žádost); ze žádosti povstává hněv.
63. Z hněvu povstává klam (nerozeznávání); z klamu ztráta paměti; ze ztráty paměti (následuje) zničení rozumu; a ze zničení rozumu (pochází) zničení (člověka).
64. Leč člověk, který se ovládá a pohybuje mezi smyslovými předměty s ovládanými smysly a prost přichylnosti a odporu, dosáhne míru (uspokojení, čistoty v duchu).
65. V onom míru jsou všechny bolesti zničeny; neboť rozum člověka klidné mysli se brzo upevní (v míru Já).
66. Pro toho, kdo je nestálý, není žádné poznání (Já), a pro nestálého není možná meditace, a pro toho, kdo nemedituje, nemůže být mír, a jak by mohlo existovat štěstí pro toho, kdo nemá mír? (mír = utišení)
67. Neboť mysl, která jde v patách potulným smyslům, odnáší jeho rozeznávání (rozum), jako vítr loď na moři.
68. Proto, ó silnoruký Ardžuno, pevný (nekolísavý) je rozum (poznání) toho, jehož smysly jsou zcela odtaženy (vzdáleny, drženy v ukrocení) od smyslových předmětů.
69. To, co je nocí pro všechny bytosti, to je pro člověka, který se ovládá, bděním; a to, co je bděním pro všechny bytosti, to je pro Muniho (mudrce) nocí.
70. Ten dosáhne (pravý klid) mír, do něhož všechny žádosti vstupují jako řeky do oceánu, jenž třebaže naplňován ze všech stran – zůstává nezměněn (nepohnutý); ale nikoliv ten, kdo touží po smyslových předmětech.
71. Klidu (míru) dosáhne ten, kdo opouští všechny tužby (žádosti) a kdo vykonává činnost bez touhy, zbaven pojmu (smyslu) „vlastnictví“ tj. „moje“ a „sobectví“.
72. Ó Pártho! Toto je (věčný) stav Brahmana; člověk, který jej dosáhl, nesetrvává v nevědomosti (není klamán); a vytrvá-li v tomto stavu až do konce (tj. do okamžiku smrti), dosáhne jednoty s Brahmanem. („brahmanirvána“ – tj. osvobozen ve tvaru ponoření do Brahmana)

V Upanišádě slavné Bhagavadgíty, vědě o Absolutnu (Brahmanu), Písmě o jógu, v rozhovoru mezi Šri Krišnou a Ardžunou, končí druhá kapitola, nazvaná:

SÁMKJA – JÓGA

Kapitola III

KARMA - JÓG neboli JÓG ČINNOSTI

Ardžuna pravil:

1. Ó Džanárdano! Jestliže dle tvého mínění je (stezka) rozumu („buddhi“) vyšší než činnost, proč tedy, ó Kesavo (Krišno) nutíš mne do této strašné činnosti?
2. Těmito zřejmě matoucími slovy (výroky) jsi jaksi zmátl mé chápání (porozumění); proto sděl mi jasně (rozhodně, s určitostí) jeden způsob, kterým mohu dosíci blaženosti („sreja“ – blaho).

Blažený Pán pravil:

3. Ó nevinný Ardžuno! Jak jsem již pravil, na tomto světě je dvojí stezka: Džnána-jóg (těch, kteří sledují nauku) Sámkhja, a Karma-jóg, (který je sledován Jóginy).
4. (Avšak) nevykonáváním činnosti člověk nedosáhne „naiškarmja“ (tj. neosobní činnosti, osvobození z činnosti); ani nedosáhne dokonalosti pouhým zřeknutím se (odříkáním).
5. Neboť nikdo nemůže zůstat ani okamžik bez vykonávání (té nebo oné) činnosti. Vlastnosti zrozené z Prakriti (Přírody) přinutí každého tvora k závislosti na (neustálém) vykonávání (té nebo oné) činnosti.
6. Ten, kdo potlačuje orgány činnosti, ale (pokračuje) v přemýšlení o smyslových předmětech v mysli, ten – s oklamáním porozuměním (chápáním, smýšlením), je nazýván „pokrytcem“ („mithjáčára“).
7. Avšak kdokoli, ovládaje smysly (pomocí) mysli, ó Ardžuno, provádí Karma-jóg, (používaje) orgánů činnosti bez připoutanosti, takový je vyšší (lepší).
8. Vykonávej svou předepsanou činnost (povinnost), neboť činnost je lepší než nečinnost, a nečinností by ti nebylo možné udržet ani tělo.
9. Svět je poután jinou činností, než je ta, jež je vykonávána kvůli oběti; proto, ó synu Kuntí, prováděj činnost pro (samu oběť), (nebo: jako oběť), prost připoutanosti.
10. Pradžápati (Tvůrce) stvořiv na počátku lidstvo spolu s obětí, pravil: „Touto“ (obětí) budete se rozmnožovat; necht' je vaší krávou, splňující všechny touhy („Kámadhuk“, tj. Kámadhénu kráva boha Indry).
11. Touto (obětí) žijte (oblažujte) bohy; a necht' tito bohové živí (oblažují – na oplátku) vás. Takto se vzájemně živíce, dosáhnete nejvyššího dobra (blaha).
12. Bohové, živení obětí, obdaří vás žádanými předměty (potěšeními). Ten, kdo se těší předměty, jež jsou darovány bohy, aniž by jim (na oplátku) obětoval, je vskutku zloděj.
13. Ti dobří lidé (spravedliví), kteří jedí to, co zbylo po vykonání oběti („Jádžny“), jsou vysvobození od všech hříchů; avšak hříšníci, kteří (aniž by vykonávali „Jádžnu“ – oběť) vaří potravu (pouze) pro sebe, vskutku požívají hřích.
14. Z potravy vycházejí bytosti; z deště se utváří potravina; z oběti povstává déšť a oběť se rodí z činnosti (tj. rituálu, pozn. angl. překl.)

15. Věz, že počátek činnosti je v Brahmovi (Védech), a Brahma pochází z Nehynoucího („akšara“). Proto všepromikající (Brahma) vždy setrvává v oběti.
16. Ten, kdo následuje kolo (okruh) takto uvedené do otáčení, kdo je hříšného (způsobu) života a raduje se ve smyslech, ten žije zbytečně (marně).
17. Leč pro člověka, který se raduje pouze v „Átmanu“ (Já), jenž se uspokojuje (pouze) „Átmanem“ (Já), jenž je spokojen v „Átmanu“ (Já) samotném, (vskutku) není nic, co by mělo být vykonáno.
18. Právě tak nemá zde (v tomto světě) žádný zájem o získání (čehokoli) konáním nebo nekonáním; ani není na žádné bytosti závislý pro nějaký předmět (věc).
19. Proto bez připoutanosti konej vždy činnost, která má být vykonána, neboť konáním činnosti bez připoutanosti dosáhne člověk Nejvyššího (neb nejvyššího stavu).
20. Džanaka a jiní dosáhli dokonalosti (Osvobození) vskutku pouze činností; měl bys vykonávat činnost se zřetelem k „universálnímu blahu“ (prospěchu – „lokasamgraha“).
21. Cokoliv dělá velký člověk (Karma – jógin – ten, kdo realizoval „Já“), dělají též ostatní (obyčejní, všední) lidé; cokoliv jest jím přijato jako správné (cokoliv ustanovuje jako pravidlo), to lidé (svět) napodobují (následují).
22. Ó Pártho! Není ničeho ve třech světech, co by mělo být Mnou vykonáno, ani tu není něco nedosaženého, co by mělo býti dosaženo; nicméně – (Já) zaměstnávám se činností.
23. Neboť kdybych se vždy neúnavně nezaměstnával činností, lidé by (chtěli) všemi způsoby následovat Moji stezku.
24. Kdybych nevykonával činnost, tu by všechny světy zahynuly (vyhasli) a Já bych byl původcem zmatku v kastách a zničení těchto bytostí.
25. Ó Bhárato, (proto) moudrý („džnánin“), který si přeje dosáhnouti „universálního blaha“, měl by jednati stejně jako nevědomec („adžnánin“), jenomže bez připoutanosti.
26. Necht' moudrý („džnánin“) nezviklává mysl (rozum, víru) nevědomců („adžnáninů“), kteří jsou připoutaní k činnosti. Necht' vykonává všechnu činnost v duch jógu (necht' je „jógajukta“), a přiměje (ostatní) k dobrovolné činnosti.
27. Ačkoliv je všechna činnost (ve všech případech) prováděna vlastnostmi Prakriti (Přírody, tj. „satvou“, „radžasem“ a „tamasem“), ten, jehož mysl je oklamaná egoismem, domnívá se (myslí, že): „Já jsem činitel.“
28. Avšak, ó silnoruký Ardžuno, ten, kdo zná pravdu o rozdělení vlastností a jejich funkcí (chápe, že vlastnosti a činnost jsou od něho samého odlišné), poznává, že „guny“ smyslů se pohybují mezi „gunami“ předmětů (smyslů), ten není připoután.
29. Lidé oklamání vlastnostmi Prakriti (Přírody) jsou připoutáni k činnostem těchto vlastností („gunakarmasu“). Člověk dokonalého poznání (jenž zná celek) neměl by rozrušovat (zviklávat, másti) mysl pošetilce, který nemá dokonalé poznání (který zná pouze část).
30. (Z toho důvodu), ó Ardžuno, zřekni se (učíš „samnjásu“) ve Mně vši činnosti s myslí soustředěnou na (nejvyšší) „Já“, oproštěn od naděje (na ovoce) a sobectví (pojmu „moje“), a bojuj bez (mentální) horečky (neklidu, zmatku).

31. Ti lidé, kteří bez přestání provádějí (vykonávají, cvičí) toto Moje učení s vírou a bez „rozumování“ (bez nalézání na něm nedostatků), též se osvobodí od Karmy (pout činnosti).
32. Leč ti, kteří nejednají dle tohoto Mého učení, nalézající na něm chyby, oklamáni ve všem poznání (krajně pošetilí), zbaveni rozeznávání, jsou – viz je – (odsouzeni) k zničení.
33. I „džnánin“ (moudrý člověk) jedná v souladu se svou vlastní přirozeností (podle přirozených tendencí Prakriti). (Všechny stvořené) bytosti následují (svou) přirozenost (Přírodu). Co by bylo platné potlačování?
34. Přichylnost a odpor ke smyslovým předmětům sídlí ve smyslech: Nechť se nikdo nedostane pod jejich moc (nadvládu), neboť jsou (to) jeho nepřátelé.
35. Lepší je „svadharna“ (vlastní náboženství, vlastní povinnost) zbavená zásluh (plná nedostatků) než „paradharna“ jiného, prováděná dobře. Lepší je smrt při (plnění) vlastní povinnosti; (neboť) povinnost jiného jest nejistá (nebezpečná).

Ardžuna pravil:

36. Ó Váršnejo (Krišno), čím podněcován dopouští se člověk hříchu i proti své vůli (svému přání), silou – jaksi nedobrovolně (násilím)?

Blažený Pán pravil:

37. Je to žádost (touha, chtíč), je to hněv zrozený z vlastnosti „r a d ž a s“, vše pohlcující (stravující) a nejvýše hříšný. Poznej to zde (na této zemi) jako nepřítel.
38. Jako oheň je přikryt kouřem, jako zrcadlo prachem, jako zárodek blanou, tak jest to (vše, poznání, vesmír) přikryto oním (tj. žádostí).
39. Ó Kauntenjo (Ardžuno)! Moudrost (Poznání) jest přikryta tímto trvalým (stálým) nepřitelem „džnánina“ (moudrého) ve tvaru žádosti, jež je nenasytá (neukojitelná) jako oheň.
40. Smysly, mysl a rozum, praví se, jsou jejími sídly (domem, pevností). Zahalujíc moudrost skrze tato (sídlá), (žádost) oklamává vtěleného (člověka – duši).
41. Proto, ó nejlepší z Bharatů, nejprve ovládni smysly a usmrť tohoto hříšného ničitele (duchovního) poznání („džnány“) a uskutečnění („vidžnány“).
42. Říkají, že smysly jsou „para“ (nad smyslovými předměty jako zakoušející), mysl je nad smysly, rozum (rozlišující) jest nad myslí, a TO (Átman, Já) jest nad rozumem.
43. Ó silnoruký (Ardžuno)! Uskutečniv (poznáv) TO, co je nad rozumem, a potlačiv (ovládnuv) „já“ pomocí „Já“, usmrť tohoto nepřítel ve tvaru žádosti, jehož lze nesnadno přemoci.

V Upanišádě slavné Bhagavadgíty, vědě o Absolutnu (Brahmanu), Písmě o jógu, v rozhovoru mezi Šri Krišnou a Ardžunou, končí třetí kapitola, nazvaná:

KARMA - JÓG
neboli
JÓG ČINNOSTI

Kapitola IV

DŽNANA - KARMA SANNJASA JÓG neboli JÓG MOUDROSTI (Poznání)

Blažený Pán pravil:

1. Vyučoval jsem tomuto nehynoucímu jógu „Vivasvána“ (slunce); on jej sdělil (oznámil) Manuovi Manu Ikšvákuovi.
2. Tento jóg postupně předávaný (tradicí) znali královští mudrci. Tento jóg byl dlouhým průběhem času ztracen (pro svět), ó Parantapo (Spalovateli nepřítel)!
3. Tento starobylý jóg byl dnes Mnou sdělen tobě, neboť jsi Můj ctitel a Můj přítel; toto je nejvyšší tajemství.

Ardžuna pravil:

4. Pozdější bylo Tvé zrození, a dřívější zrození „Vivasvána“ (Slunce); jak (tomu mám) rozumět, že jsi vyučoval tento jóg na počátku?

Blažený Pán pravil:

5. Mnoho mých zrození (životů) minulo, právě tak jako tvých, ó Ardžuno; já je znám všechny, leč ty nikoliv, ó Parantapo!
6. Třebaže jsem nezrozen, nehynoucí (nezničitelné, věčné) přirozenosti, a ačkoliv jsem Pánem všech (stvořených) bytostí, nicméně, ovládaje svou vlastní „Prakriti“ (Přírodu), zrozují se (vcházím do empirického jsoucna) svou vlastní Mocí („Májá“).
7. Ó Bhárato (Ardžuno)! Kdykoli upadá spravedlnost („dharma“) a povstává nespravedlnost („adharna“), tehdy se projevují (vtěluji).
8. K ochraně dobrého a zničení zlého, pro ustanovení (upevnění) spravedlnosti („dharma“), rodím se v každém věku („jugé“).
9. Ten, kdo takto poznává podle pravdy (v pravém světle) Moje božské zrození a činnost, když opustil tělo, nerodí se opět, (ale) přichází ke Mně.
10. Prosti připoutanosti (vášně), strachu a hněvu, pohřížení (vstřebání, vsání, pohlcení) ve Mne, uchýlivše se do Mne, očištění ohněm Poznání (či očištění ohněm Poznání, či askesí ve tvaru Poznání), mnozí dosáhli Mé Bytosti.
11. Jakýmkoli způsobem (na jakékoli cestě) se Mně lidé přibližují, právě tak (dle toho) je odměňuji, ó Pártho! Mou stezkou krácejí lidé na všech cestách (všemi způsoby).
12. Ti, kteří touží po úspěchu v činnosti na tomto světě (kteří touží po ovoci činnosti a nikoliv po zničení karmických pout), obětuji bohům; protože v tomto světě lidských bytostí je úspěch (ovoce) dosažen brzy prostřednictvím činnosti.
13. Mnou byly stvořeny čtyři kasty podle rozlišení (rozdělení) „gun“ a „karmy“ (vlastností a činnosti); ačkoliv jsem jejich Tvůrce (Autor, Původce – „kartáram“), poznej Mne jako ne-činitele a neproměnného („akartáram avjajam“).
14. Nejsem dotčen (nepříznivými účinky – „limpanti“) činností, nemám touhu po ovoci činnosti. Kdo takovým Mne zná, není poután činností.

15. Znajíce toto, ti, kteří v dávných dobách hledali Osvobození, vykonávali též činnost; proto ty též konej činnost (buď činný) jako „staří“ v minulosti.
16. Co je činnost? Co je nečinnost? Co se toho týče, jsou i moudří zmateni (oklamáni). Vysvětlím ti onen druh činnosti, jehož poznáním se osvobodíš od zla (hříchu, samsára).
17. Měla by být poznána (pravá povaha) činnosti (předepsané Písmo), též (nezákonné – „adharna-vikarmanah“) zapovězené činnosti a nečinnosti („akarmanah“). Obtížně lze porozumět povaze (přirozenosti, stezce) činnosti.
18. Ten, kdo spatřuje nečinnost v činnosti a činnost v nečinnosti, ten je mezi lidmi moudrým, je jogínem a tím, jenž vykonává všechnu činnost (jenž dovršil všechnu činnost).
19. Toho, jehož všechna činnost (zabývání se – „samárambháh“) jest zbavena žádosti (po ovoci) a jehož činnost byla spálena ohněm Poznání, toho moudrý člověk nazývá „panditam“ (učeným, mudrcem).
20. Opustiv připoutanost k ovoci činnosti, vždy spokojený (šťastný), na ničem nezávislý, nekoná nic, třebaže je oddán (zaměstnán) činností.
21. Bez žádosti (naděje), s myslí a „já“ ovládanými, opustiv všechnu chtivost (lačnost, hrabivost, připoutanost), konaje činnost pouze tělem („šariram kevalam karma“ = bez sobeckého pojmu: „já jsem činitel“), nedopouští se (žádného) hříchu.
22. Spokojen s tím, co mu přichází bez úsilí (náhodou), prost párů protikladů („dvandvátítah“ – duality) a žárlivosti (závisti, nepřejícnosti), stejné (vyrovnané) myslí při úspěchu i neúspěchu, ačkoliv je činný, není poután (zásluhou nebo proviněním z činnosti).
23. Člověku, který je prost připoutanosti, který je osvobozen, jehož mysl je upevněna v Poznání, který vykonává práci jako oběť („jadžnája“), je všechna činnost („karma“) rozpuštěna (zničena).
24. Brahman je obětina, Brahman je rozpuštěné máslo („havih“), Brahman je ten, kdo obětuje do ohně Brahmana; Brahman je dosažen tím, kdo vidí Brahmana v činnosti (kdo považuje tímto způsobem činnost za Brahmana).
25. Někteří jóginové oběťují bohům, zatímco jiní oběťují samu oběť jako oběť do ohně Brahmana. (pozn. Šivanandy: Někteří jóginové vykonávají pouze oběť bohům, zatímco jiní (kteří uskutečnili Já) oběťují „Já“ jako oběť (učiněnou) „Já“ do ohně samého Brahmana.)
26. Někteří opět oběťují sluch a ostatní smysly do ohně omezení (ukročení, sebevlády – „samjamágnisu“), jiní oběťují zvuk a ostatní smyslové předměty jako oběť do ohně smyslů.
27. Někteří opět oběťují všechnu činnost (funkce) smyslů a životní síly („pránakarmáni“) do ohně jógu sebekázně (sebevlády), rozdmýchanému Poznáním („džánou“).
28. Jiní opět oběťují bohatství (hmotné vlastnictví, majetek) jako oběť, jiní vykonávají oběť askesí, jiní jógickými cvičeními, jiní prostřednictvím „svádhjája“ (zachovávání obřadů, předepsaných pro vlastní kastu) a jiní „džánou“ (studiem Písem a učeností).
29. Jiní, zabývajíce se „pránajámou“ a ovládajíce pohyb (dechu) „prány“ (odcházející, výdechu) a „apány“ (přicházející, vdechu), oběťují jako oběť „pránu“ do „apány“ a „apánu“ do „prány“ (čili výdech do vdechu a vdech do výdechu).

30. Jiní, kteří omezují (řídí, ovládají) svoji potravu, obětují pránu (životní dech) samotné práně (životnímu dechu). Tito všichni jsou znalci oběti a obětí zničili své hříchy.
31. Ti, kteří jedí nektar – zbytky po oběti, dosáhnou věčného Brahmana (jdou k Brahmanu). Tento svět není pro člověka, který neprovádí oběť, ó Kurusreštho (nejlepší z Kuruovců), jak by (mohl být pro něho) jiný (lepší)?
32. Tímto způsobem jsou různé druhy obětí („jádžna“) rozprostřeny před Brahmanem (dosl. v ústech Brahmana, tj. též ve Védách). Poznej, že všechny jsou zrozeny z činnosti (z karmy); a takto poznávaje, osvobodíš se.
33. Ó Parantapo, „džnána-maja-jádžna“ (tj. „jádžna“ – vykonávaná obětování všeho do ohně Uskutečnění) je vyšší (lepší) než „dravja-maja-jádžna“ (tj. „jádžna“ – prováděná obětování tzv. „hmotných“ předmětů); neboť všechna činnost („karma“) bez výjimky vrcholí v Poznání („džnána“), ó Pártho!
34. Džnáninové (moudří, kteří uskutečnili Pravdu), poučí tě o „džnáně“ (onom poznání), (přiblížíš-li se jim) s pokornou úctou, tázaje se a (poskytuje jim) službu.
35. Poznav toto (poznání), ó Pándavo, neupadneš opět do zmatku (nebudeš opět takto oklamán, přemožen mentálním zmatkem) a (prostřednictvím tohoto Poznání) spatříš všechny bytosti ve svém „Já“ a též ve „Mně“. (...později ve Mně. - jiná možnost překladu)
36. I kdybys byl větším hříšníkem než jiní hříšníci, přepluješ všechny hříchy na lodi (voru) poznání („džnány“).
37. Jako plápolající oheň zpopelňuje palivo, ó Ardžuno, právě tak oheň „Džnány“ (Poznání) zpopelňuje všechnu činnost.
38. V tomto světě není vskutku nic tak svatého (čistého, očišťujícího) jako „Džnána“ (Poznání). Je automaticky získána (nalezena) během času osobou, která ovládla jógu.
- Jiný závěr: Ten, kdo je dobře obeznámen (kdo se zdokonalil) v jógu, nalézá ji („džnány“) v „Já“ (Sobě) během času.
39. Věřící člověk s podrobenými (ovládnutými, přemoženými) smysly, který sleduje „Džnány“, získá ji; a když obdržel „Džnány“, bezprostředně (ihned, najednou) zakouší svrchovaný Mír. (Dosahuje rychle nejvyššího Míru.)
40. Nevědomec, nevěrec, pochybovač (řítí se) do zkázy (k zničení). Pro pochybovače není tento, ani jiný svět, ani (jakékoli) štěstí.
41. Ó Dhanandžajo, činnost nepoutá toho, kdo se vzdal (odřekl) činnosti (pomocí) jógu, jenž zničil (roztrhl, rozptýlil, anuloval) všechny pochybnosti „džnány“ (Poznáním) a kdo má sebevládu.
42. Proto, ó Bhárato, rozetni mečem Poznání („džnány“) tuto pochybnost, která povstala v tvém srdci jako výsledek nevědomosti, a uchyl se k „jógu“. Vzchop se (a bojuj)!
- V Upanišádě slavné Bhagavadgíty, vědě o Absolutnu (Brahmanu), Písmě o jógu, v rozhovoru mezi Šri Krišnou a Ardžunou, končí čtvrtá kapitola, nazvaná:

DŽNANA - KARMA SANNJASA JÓG
neboli
JÓG MOUDROSTI (Poznání)

Kapitola V

SANJÁSA JÓG neboli JÓG ODŘÍKÁNÍ

Ardžuna pravil:

1. Ó Krišno! Jednou chválíš (stezku) odříkání se činů, a opět (stezku) jejich nesobeckého konání („karma-jógu“). Řekni mi jasně (s určitostí), která z obou stezek je lepší.

Blažený Pán pravil:

2. Zřeknutí se činnosti a její nesobeckého konání („karma-jóg“), to obé vede k Osвобоzení (k Nejvyššímu Blahu, Spáse), ale jóg činnosti je lepší (vyšší, účinnější) než zřeknutí se činnosti.
3. Toho lze považovat za trvale se odříkajícího asketu („nitjasanjásí“), kdo (nemá) ani nenávisti, ani žádosti, ó Mahábáho (silnoruký Ardžuno), neboť prost párů protikladů, snadno se osvobodí (uvolní) z otroctví (pout karmy).
4. Děti a nikoliv učení (moudří – „panditah“) mluví o odříkání (také poznání, vědění – „Sámkhja“) a o jógu (činnosti) jako o (věcech) odlišných; ten, kdo správně sleduje jednu (stezku) z nich, sklídí plody (výsledek) obou.
5. Stav, který je dosahován stoupenci „Sámkhja“ (poznání, odříkání), je dosahován také jóginy (tj. „karma-jóginy“); kdo vidí, že „Sámkhja“ a „Jóg“ jsou jedno (totéž), ten vidí (správně).
6. Avšak zřeknutí se, ó Mahábáho (silnoruký Ardžuno) lze nesnadno dosíci bez jógu (tj. „karma-jógu“); mudrc zdokonalený v jógu (vycvičený v jógu – „jógajuktah“) rychle dosáhne Absolutno (Brahmana).
7. Ten, kdo je zdokonalen v jógu (činnosti), jehož srdce (mysl, duše) jest čisté, kdo přemohl své „já“ (mysl) a smysly, a jenž uskutečnil své Já jako Já ve všech bytostech (jehož Átman se stal Átmanem všech bytostí), ten je nedotčen (zásluhou nebo proviněním) i když je činný.
8. „Nejsem činitelem“ („Já nic nekonám“), tak uvažuje zdokonalený znatel Pravdy (tak přemýšlí ten, kdo pochopil základní principy – „tattvavit“), neboť při vidění, slyšení, dotýkání, čichání, chutnání, kráčení, spaní, dýchání,
9. při mluvení, zanechávání, uchopování, otvírání a zavírání očí, je přesvědčen, že to jsou jenom smysly, které se pohybují mezi smyslovými předměty.
10. Kdo koná skutky a obětuje (odevzdává) je Brahmanu, vzdává se připoutanosti, není dotčen hříchem, jako list lotosu vodou.
11. Jógini (tj. „karma-jógini“) opustivše připoutanost, vykonávají skutky pouze tělem, myslí, rozumem i smysly pro sebeočistu (pro očištění „já“).
12. Zdokonalený (v jógu, vyrovnaný, sjednocený), opustiv ovoce činnosti, dosahuje věčný Mír (nebo konečný naprostý Klid, Ticho); nezdokonalený (nestálý, nevyrovnaný), podněcován žádostí (chtíčem) a připoután k ovoci (činnosti), je spoután (zásluhou nebo hříchem).

13. Mentálně se zřeknuv vši činnosti a ovládaje se („já“), vtělený („déhí-džíva“ – duše) šťastně spočívá (dlí) v městě s devíti branami, nekonaje nic a nedávaje podnět ke konání.
14. „Prabhu“ (tj. Pán, Átman, Paramešvára) nevytváří ani (schopnost) působení, ani činnost pro svět, ani spojení s ovocem činnosti. Avšak je to Příroda („svabhávah-Prakriti“) která jedná.
15. „Vibhu“ (všepronikající Átman) nepřijímá na sebe hřích ani zásluhu žádného. „Džnána“ (Poznání) jest zahalena „adžánou“ (nepoznáním, nevědomostí); jí jsou bytosti oklamány (zmateny).
16. Leč těm, jejichž nevědomost („adžnána“) byla zničena Poznáním („džánou“) Átmana (Já), Poznání, jako slunce, zjevuje (odhaluje) Nejvyššího („tatparam“).
17. S rozumem, jenž je vstřebán v TO, ztotožnění (svým Já) („tadátmanah“) s TÍM, upevnění v TOM, (majíce) TO jako nejvyšší Cíl, (Účel), jdou (tam), odkud není návratu, (majíce) hříchy smyty (rozptýleny) „Džánou“ (Poznáním).
18. Mudrci („panditah“ – učení) se dívají stejně na brahmína, obdařeného učeností a pokorou jako na krávu, slona nebo i psa a vyvrženého („čandalu“).
19. I zde (na tomto světě) je zrození přemoženo těmi, jejichž mysl je vyrovnaná (upevněna v rovnováze, stejná); Brahman je neposkvrněný (bez kazu) a stejný (týž ve všem); proto jsou upevnění v Brahmanu.
20. Spočívaje v Brahmanu, s pevným pochopením (rozumem) a nezmaten (neoklamán), znatel Brahmana se neraduje, když obdrží něco příjemného (žádoucího, žádaného), ani se nermoutí, když obdrží něco nepříjemného.
21. S myslí (já) nepřipoutanou k zevním stykům (předmětům), nalézá štěstí v Átmanu (Já). S „Já“ zaujatým meditací o Brahmanu, dosáhne nekonečného štěstí.
Poslední věta může zníti: Ten, jehož „Já“ je spojeno s Božstvím prostřednictvím jógu, (tj. „brahmajógajuktátmá“), dosáhne nekonečného štěstí.
22. Ó synu Kuntí! Jakákoli potěšení, zrozená ze styků (s předměty) jsou jen zdrojem (příčinou, působcem) bolesti (strasti), neboť mají počátek a konec. Moudrý se v nich nekochá. (...z nich neraduje.)
23. Ten, kdo je s to odporovati (snášeti) dokud je zde (na tomto světě) a před opuštěním těla, podnětu (impulsu, mocné síle), zrozenému ze žádosti a hněvu, je jógin, je šťastný člověk.
24. Ten, kdo je šťasten uvnitř, kdo se raduje uvnitř a kdo je vnitřně osvícen (jehož Světlo je uvnitř), tento jógin dosáhne „brahmanirvánu“ (tj. Osvobození, Absolutní svoboda v pohroužení a spojení s Brahmanem) a stává se sám Brahmanem.
25. „Brahmanirvánu“ (Absolutní Svobodu – „mokša“) obdrží ti mudrci („rišiové“), jejichž hříchy byly zničeny, jejichž pojem dvojnosti (párů protikladů) byl rozřat (roztržen), jejichž myslí byly ovládnuty (ukázněny), kteří mají na zřeteli blaho (zdar, dobro) všech bytostí.
26. „Brahmanirvána“ (tj. Absolutní Svoboda) je všude („abhitáh“) kolem nich i před nimi, na všech stranách (tj. kdekoli jsou) pro ty askety, kteří mají sebevládu, kteří jsou prosti žádosti a hněvu, kteří ovládli své myslí a kteří uskutečnili Átmana (Já).
27. Vyloučiv všechny zevní styky (s předměty) a upnuv pohled mezi obočí a vyrovnav dech vycházející a vcházející chřípěmi,

28. s ovládnutými smysly, myslí a rozumem, (vždy) má Osvobození jako svůj nejvyšší cíl, prost žádosti, strachu a hněvu – mudrc je vskutku navždy osvobozen (volný, svobodný – „muktah“)

29. Mír dosáhne ten, kdo Mne poznává jako Uživatele (Poživatele, Přijímatele – „Bhóktáram“) obětí a askesí (jako) velkého Pána všech světů a Přítele všech bytostí.

V Upanišádě slavné Bhagavadgíty, vědě o Absolutnu (Brahmanu), Písmě o jógu, v rozhovoru mezi Šri Krišnou a Ardžunou, končí pátá kapitola, nazvaná:

SANJÁSA JÓG
neboli
JÓG ODŘÍKÁNÍ

Kapitola VI

DHJÁNA JÓG
neboli
JÓG MEDITACE

Blažený Pán pravil:

1. Kdo vykonává povinnosti (předepsané Šástrami) nezávislý na ovoci činnosti, je „sanjásin“ (asketa) a jógin; ne ten, kdo je „niragni“ (vzdávající se denních obřadů, jako je např. „agnihótra“, které jsou prováděny za pomoci ohně) a „akrija“ (tj. kdo je nečinný, bez činnosti).
2. Ó Pándavo (Ardžuno), věz, že co se nazývá „sanjása“ (odříkání, vzdávání se) je („karma-jóg“); neboť nikdo se nestane jóginem, kdo se nevzdal „sankalpa“ (tj. představivosti, úmyslu, naděje na ovoce činnosti).
3. Moudrý („muni“), který si přeje státi se „jógarúdha“ (úplným jóginem, utvrzeným, pevným v jógu) používá činnosti jako prostředku (k tomuto cíli). Když dosáhl „jógarúdha“, používá klidu („sama“ – odpočinek, nečinnost) jako prostředku (jako východiska pro konání).

Jiný překlad: Mudrci, který si přeje dosáhnouti jógu, slouží činnost jako prostředek; témuž mudrci, který dosáhl jógu, slouží nečinnost jako prostředek.

4. Není-li člověk připoután k smyslovým předmětům nebo k činnosti („karma“), vzdav se všech úmyslů (myšlenek, představivosti – „sankalpa“), praví se, že dosáhl „jógarúdha“ (tj. pevnosti v jógu).
5. Člověk by měl osvobodit (povznést) sám sebe; neměl by se zbavovat odvahy; protože (každý člověk) je svým vlastním přítelem i nepřitelem.

Jiný překlad: Nechť se člověk povznese svým vlastním „Já“, nechť se nesnižuje (nezhodnocuje); neboť toto já je samo svým přítelem a toto „já“ je samo svým nepřitelem.

6. Kdo přemohl sám sebe, je vlastním přítelem; leč ten, kdo sebe nepřemohl (kdo sobě neporozuměl), jedná vůči sobě jako vlastní nepřítel.

Jiný překlad: „Já“ je přítelem („já“) tomu, jenž se přemohl (vyšším) „Já“, avšak nepřemoženému „já“ se toto „já“ staví do nepřátelského postavení podobně jako (zevní) nepřítel.

7. „Paramátman“ (Nejvyšší Já) toho, kdo se ovládl (kdo přemohl „átmana“, tj. „já“) a je klidný (tichý), jest stejný (pevný, vyrovnaný) v chladnu a horku, v radosti a bolesti, a též při chvále i haně (necti i potupě).
8. Jógin uspokojený „džánou“ a „vidžánou“ (tj. poznáním Já prostřednictvím Písem a vnitřní zkušeností, realizací), který přemohl (své) smysly a je neproměnný (absolutně neproměnný – „kútastha“), jemuž hrouda země, kus kamene a zlata jsou totéž (tj. stejné hodnoty, ceny), ten je „jukta“ (tj. jóginem, který dosáhl dokonalosti v jógu).
9. Ten, kdo se stejnou myslí hledí na přátele, společníky a nepřátele, na „udasíny“ (netečné, neutrální), „madhjasthíny“ (nestranné, přející dobro oběma sporným stranám), na osoby hodné nenávisti, na příbuzné, světce (spravedlivé) a hříšníky (nespravedlivé), ten je nejlepší mezi jóginy. (V originále pouze: „ten vyniká“).

10. Necht' jógin nepřetržitě provádí koncentraci (udržuje mysl pevnou), setrvává o samotě, s ovládanou myslí i tělem, a oproštěn od žádosti (naděje), lakoty (touhy po vlastnictví).
11. Měl by zaujmouti nepohnutou „ásanu“ (posici, postavení těla) na trávě „kuša“, pokryté kůží z jelena (srny, antilopy, tygra), přes kterou rozprostřel kus sukna, na čistém místě, ani příliš vysoko, ani příliš nízko.
12. Zde, s jednobodovou myslí, ovládaje činnost mysli a smyslů, sedě v „ásaně“, měl by cvičit jóg za (účelem) sebeočisty (pro očištění mysli).
13. Necht' drží své tělo, hlavu a krk zpříma a nehybně, upřeně, zíraje na špičku nosu, bez ohlížení,
14. klidnomyslý, nebojácny (neohrožený), pevný v (zachovávání) slibu „brahmačárja“ (celibátu), ovládaje mysl, necht' sedí s vyrovnanou myslí, přemýšleje o Mně, maje Mne za svůj nejvyšší Cíl.
15. Takto nepřetržitě cviče jóg, jógin (s ovládanou myslí) dosáhne Míru Svrchované Nirvány, který je ve Mně.
16. Vskutku, jóg není pro toho, kdo jí příliš mnoho, ani pro toho, kdo nejí vůbec nic, kdo spí příliš mnoho, ani pro toho, kdo je stále vzhůru (v bdělém stavu) – „džágratah“, ó Ardžuno.
17. Pro toho, kdo je střídmy v jídle i zábavě (osvěžení, zotavení, odpočinku), činnosti, spánku a bdění, stane se jóg ničitelem bolesti (utrpení).
18. Když dokonale ovládaná mysl spočívá pouze v Átmanu („Já“), prosta touhy po všech (předmětech) žádosti, potom lze říci, že on je „jukta“ (tj. spojený, sjednocený, koncentrovaný, dokonalý v jógu).
19. Právě tak jako lampa udržovaná v bezvětrí nekmitá, takový je jógin, který ovládl mysl a cvičí jóg (spojení s Átmanem).
Jiný překlad: Jako lampa na místě bez větru se nechvěje (nekmitá) takové se podobá jógin s ovládnutou myslí, prováděje (cviče) jóg v „Já“ (Átmanu).
20. Když s myslí potlačenou (udrženou na uzdě) cvičením jógu dosáhne utišení a když spatřuje Sebe (Átmana) Sebou (Átmanem) jsa uspokojen svým vlastním „Já“ (Átmanem),
21. když pociťuje ono nekonečné Blaho („sukham“ – štěstí, radost), které lze vnímati (pochopiti, uchopiti) (očištěným) rozumem a které přesahuje smysly, v němž upevněn (ustálen) nikdy neodpadá (neuchyluje se) od Pravdy (Skutečnosti – „tattvatah“),
22. již obdržev (získav) nepřemýšlí o něčem jiném jako o vyšším, v níž upevněn není pohnut ani tím nejtěžším utrpením (zármutkem);
23. Tento stav odloučení (oddělení) od spojení s bolestí je znám pod jménem „jóg“. Tento „jóg“ by měl být prováděn (cvičen) s odhodlaností (s rozhodností) a bez ochabování mysli (umdlévání, podléhání únavě).
24. Opustiv bez výjimky všechny žádosti zrozené ze „sankalpa“ (tj. myšlení-představivost) a drže na uzdě (všechny) smysly po všech stránkách (prostřednictvím) mysli,
25. poznenáhlu necht' dosáhne utišení prostřednictvím pevného rozumu; upnuv (samu) mysl na Átmana (v Átmana) ať nepřemýšlí o něčem jiném.

Tilak: Neměl by dovoliti žádné myšlence vstoupiti do mysli.

26. K čemukoli se neklidná a neupevněná mysl uchyluje (odbíhá), od toho nechť je odvedena (zadržena, potlačena, držena na uzdě) a přivedena pod dohled (vládu) Átmana („Já“).
27. Nejvyšší Blaženost vskutku dosáhne ten jógin, jehož mysl je zcela klidná, zbavená „radžasu“ (vášnivosti, náruživosti), jenž je bez hříchu (čistý, neposkvrněný), jenž se stal Brahmanem (kdo se stal zajedno s Brahmanem).
28. Jógin, který cvičí nepřetržitě jógu tímto způsobem, osvobozen od hříchů, snadno dosáhne nekonečné Blaženosti v spojení s Brahmanem (ze spojení Brahmanem).
29. S myslí harmonizovanou (sladěnou) jógem („jógajukta“ – pohřížený v jógu, vycvičený, dokonalý v jógu) spatřuje „Já“ ve všech bytostech a všechny bytosti v „Já“; všude zří totéž.
30. Kdo Mne vidí všude a kdo vidí vše ve Mně, nikdy se ode mě neodděluje (neodlučuje), ani Já od něho.
31. Kdo je upevněn v jednotě a uctívá Mne, jenž sídlím ve všech bytostech, ten jógin dlí ve Mně, ať je způsob jeho života jakýkoli.
32. Ó Ardžuno, kdo skrze podobu Átmana („Já“) zří všude stejnost, v radosti či bolesti, ten je považován za nejvyššího jógina.

Ardžuna pravil:

33. Ó Madhusúdano! Tento jóg klidu mysli, který jsi vyučoval, vidím, (dlouho) nevytrvá vzhledem k neklidu (mysli),
34. neboť, ó Krišno, mysl je vskutku neklidná (těkavá, vrtkavá), prudká (dravá, bouřlivá, neodolatelná), silná (mocná) a nepoddajná (umíněná, neústupná); myslím (domnívám se, mám za to), že ji lze stejně nesnadno (obtěžně) ovládnout jako vítr.

Blažený Pán pravil:

35. Není pochybnosti, ó Silnoruký (Ardžuno), o tom, že mysl lze nesnadno ovládnouti a že je neklidná; avšak cvičením a nevášnivostí (nepřipoutaností, nelpěním), ó synu Kuntí, může být ovládnuta (omezena, ukrocena, zadržena).
36. Dle mého soudu (mínění), jógu lze obtížně dosáhnouti tomu, kdo se neovládá; ale ten, kdo se ovládá a snaží, dosáhne (jógu, tj. Uskutečnění) vhodnými prostředky.

Ardžuna pravil:

37. Ó Krišno! Jaký konec potká toho, kdo není s to se ovládati, ačkoliv má víru, a jehož mysl se uchýlila od jógu, a jenž nedosáhl dokonalosti v jógu?
38. Ó Krišno (Mahábáhó)! Nezahyne jako roztrhaný mrak (na obloze) bezmocně, oboustranný odpadlík („bhrašta“), oklamán na stezce k Brahmanu?
39. Rozptyl docela tuto moji pochybnost, ó Krišno, neboť kromě tebe není nikoho, kdo by tuto pochybnost rozptýlil.

Blažený Pán pravil:

40. Ó Pártho! Není žádné zničení ani na tomto světě, ani v následujícím pro něho; žádný, vskutku, kdo dělá dobro, ó můj synu (milý příteli) nepříjde do neštěstí (špatného stavu, na stezku bolesti a zármutku).
41. „Jógabhrašta“ (kdo odpadl od jógu), když dosáhl světa spravedlivých (světa zásluh – „punjakrtám lókan“) a pobyl zde nekonečně let, narodí se v domě čistého a zámožného (bohatého, prospívajícího – „srimatám“).
42. Nebo se narodí v rodině moudrých (inteligentních) jóginů; avšak podobné zrození lze na tomto světě obdržeti velice nesnadno.
43. Tam se setká (přijde do styku) s poznáním, jež nabyl v předcházejícím těle, a usiluje více než předtím o dokonalost, ó synu Kuruovců (Kurunandano).
44. Mocí předchozích cvičení je neodolatelně unášen (puzen, navzdory své vůli, sobě). I ten, kdo si přeje poznat jóg, dostane se z dosahu (jde nad, za) „sabdabrahma“ (tj. z dosahu rituálů, obětí, předepsaných Védami – „sabdabrahma“ = brahmické slovo = Vědy).
45. Avšak jógin, který s horlivostí (neúnavně) usiluje, očištěn od hříchů a postupně zdokonalen mnohými zrozeními, dosáhne nejvyššího Cíle.
46. Jógin je větší (vyšší, nadřazen) než „tapasvin“ (postící se a trýznící se asketa), je též větší než „džnánin“ (tj. moudrý, jenž studoval „sánkhja“ a zcela se vzdal činnosti), je též větší než „karmin“ (ortodoxní konatel obřadů); proto se staň jóginem (Tilak = „karma-jóginem“), ó Ardžuno!
47. Ze všech jóginů považuji za nejzbožnějšího (nejdokonalejšího, nejupřímnějšího, nejvíce v souladu se Mnou – „juktatamah“) toho, kdo Mne pln víry uctívá a kdo je svým vnitřním já pohroužen do Mne (kdo svým vnitřním já sídlí ve Mně).

V Upanišádě slavné Bhagavadgíty, vědě o Absolutnu (Brahmanu), Písmě o jógu, v rozhovoru mezi Šri Krišnou a Ardžunou, končí šestá kapitola, nazvaná:

DHJÁNA JÓG
neboli
JÓG MEDITACE

Kapitola VII

DŽNÁNA – VIDŽNÁNA JÓG neboli JÓG NEPŘÍMÉHO A PŘÍMÉHO POZNÁNÍ

Blažený Pán pravil:

1. Ó Pártho! Poslyš, jakým způsobem („jathá“) Mne zcela a bez pochybnosti poznáš, cviče jóg s myslí upřenou (Inoucí, udržovanou) na Mně, s útočištěm ve Mně.
2. Zcela ti sdělím (prohlásím) tuto „džnánou“ (nepřímé poznání „Já“, získané studiem Upanišád) spolu s „vidžnánou“ (přímým poznáním – uskutečněním Já), po jejichž poznání zde nezbývá ničeho více k poznávání.
3. Z tisíce lidí sotva jeden (člověk) usiluje o dokonalost, a z (tisíců) těchto zdárných (šťastných) snaživců, sotva jeden Mne v Pravdě poznává. (V pravé Podstatě – „tattvatah“)
4. Země, voda, oheň, vzduch, éter, mysl, rozum a jáství („ahamkára“) – takto je Moje Prakriti (Příroda) osmeronásobně rozdělena.
5. Ó Mahá báho, toto je nižší („apará“) Prakriti. Poznej ji jako odlišnou od Mé vyšší („pará“) Prakriti, Dživy (tj. „dživátma“ – vtělená duše, samotný životní prvek), kterým je tento svět („džagat“) udržován (podporován).
6. Poznej, že obě (Prakriti) jsou lůnem (zrozením) všech bytostí. Já jsem původem (pramenem, zdrojem – „prabhavah“) i koncem (rozpuštěním, zánikem – „pralajah“) celého vesmíru.
7. Ó Dhanandžajo, není zde nic vyššího než Já. Toto vše je navlečeno na Mně, jako řada drahokamů na šňůře.
8. Jsem chutí („rasah“) vody, ó synu Kuntí; Jsem světlem měsíce a slunce; Jsem slabikou „ÓM“ (AUM) ve všech Védách; Jsem zvukem v éteru a mužností v mužích (heroismus).
9. Jsem (sladkou, čistou) vůní země a září (jasem, třpytem, žářem) ohně, životem ve všech bytostech; Jsem askesí (přísnokázní) asketů.
10. Poznej Mne, ó Pártho, jako věčné semeno všech bytostí. Jsem rozumem (inteligencí – „buddhah“) inteligentních. Jsem skvělostí (znamenitostí) skvělých.
11. Jsem silnou silného, zbavenou žádosti a připoutanosti („káma-rága“). Ve všech bytostech jsem žádostí, která neodporuje „dharmě“ (vývoj. zákonu), ó Bharatovče (Bharatasreštha)!
12. Poznej, že cokoli je „satvické“, „radžasické“ a „tamasické“ povahy („bhávah“ – mentální postoj), to pochází ze Mne. Je to ve Mně, ale Já nejsem v tom.
13. Oklamán těmito třemi gunami (vlastnostmi Prakriti), celý svět nepoznává Mne jako odlišného od nich (jsoucího nad nimi) a neproměnlivého („avjajam“).
14. Vskutku, tuto Moji božskou „Májá“ (klam, iluze), vytvořenou ze (tří) gun (vlastností), je nesnadné přejítí (přemoci); ti, kteří se uchylují do Mne samotného, přemohou (překročí) tento klam („Májá“).

15. Zločinci a pošetilci (oklamání) nejnížší mezi lidmi (nízko na lidském žebříčku), zbaveni „Májou“ (klamem) „džnány“ (vědění, poznání), nehledají Mne, a jsou démonické povahy. („jsou inspirováni démony“, nebo „následují cesty démonů“).
16. Ó Bharatovče, čtyři druhy ctnostných lidí Mne uctívají: ti, kteří jsou v úzkostech (tísni, bídě, nouzi, neštěstí), ti, kteří hledají poznání („džidžnásuh“), ti, kteří hledají (touží po) bohatství, a ti, kteří jsou moudří („džnáninové“). (V originálu použito u všech případů jednotného čísla.)
17. Z nich nejlepší (vyniká) je „džnánin“, vždy pevný a s výlučnou oddaností („ékabhaktih“ – tj. k Jednomu); neboť „džnáninovi“ Jsem nadevšecko (svrchovaně) milý („prijah“) a on je milý Mně.
18. Vskutku vznešení (ušlechtilí, výborní, dobří = „udára“) jsou tito všichni, ale „džnánina“ považují, věru, za Sebe Sama (jako své vlastní JÁ); neboť dokonale vyrovnán („juktátmá“ – sladěn, pevné myslí), je utvrzen (upevněn) ve Mně jakožto nejvyšším Cíli.
19. Po mnohých zrozeních (životech) přichází „džnánin“ ke Mně, uskutečniv, že toto vše je „Vásudéva“ (nejvnitřnější JÁ); Takového „mahátmu“ (velkou duši) lze nesnadno najít.
20. Ti, jejich „džnána“ (moudrost, vědění) byla překroucena (roztržena, odtržena) tou nebo onou žádostí, uchylují se k jiným bohům sledující (zachovávající) ten nebo onen obřad, podle své vlastní přirozenosti (povahy, sklonů).
Lépe: Vedení, puzení vlastní přirozeností.
21. Jakýkoli tvar („Tanu“, tj. božstvo), si uctíváče přeje s vírou uctívat, JÁ upevňuji tuto jeho víru. (Já činím tuto jeho víru pevnou.)
22. Obdařen onou vírou, je zaujat uctíváním onoho (tvaru), a od něho obdrží (splnění) svých žádostí, ustanovené Mnou (samotným).
Nebo: „...jak bylo Mnou samým ustanoveno“.
23. Leč dočasné (konečné, pomíjející) je ovoce, získané těmito lidmi malých myslí (krátkozrakých, malého rozumu = „alpamédhasám“). Uctíváči bohů jdou k bohům, leč Moji oddaní („madbháktáh“) přijdou ke Mně.
24. Nerozumní myslí na Mne, Neprojeveného, jako na projeveného, neznajíce Moji vyšší přirozenost („param bhávamadžanató“), neproměnlivou a nejvyšší (nejznamenitější).
25. Zahalen Svou Tvůrčí Silou („jógamájá“), neprojevují se všem (tj. takový jaký jsem vskutku). Tento oklamáný (zmatený) svět nezná Mne, nezrozeného a neměnného (nevyčerpateľného – „avjájam“).
26. Znáám, ó Ardžuno, bytosti (tvory) minulosti, přítomnosti i budoucnosti, ale nikdo nezná Mne.
27. Ó Bhárato! Klamem dvojic protikladů, který vzniká z žádosti a nenávisti (odporu), jsou všechny bytosti od narození klamány, ó Parantapo!
28. Avšak ti lidé ctnostných skutků, jejichž hřích se skončil (byl vyčerpán), a kteří se oprostili od klamných dvojic protikladů, uctívají Mne, pevní (nezviklaní) ve svých slíbech.

29. Ti, kdo usilují o osvobození (z koloběhu) stáří a smrti, uchylují se ke Mne (do Mne) a poznají Brahmana (Absolutno), (absolutní) JÁ (tj. úplné poznání Já – „adhyátmam“) a všechnu činnost („karmu“).
30. Ti, kteří Mne poznávají jako „adhibhúta“ (tj. Nejvyššího Ducha, dlícího v prvcích-živlech Přírody), „adhidaiva“ („Puruša“, Duch, dosl. „ten, jímž je naplněno vše“) a „adhijadžna“ (jsoucí ve všech obětech) poznávají Mne s upevněnou („juktačétasah“ – zharmonizovanou, spojenou se Mnou) myslí i v době smrti (v době jejich odchodu odtud).

V Upanišádě slavné Bhagavadgíty, vědě o Absolutnu (Brahmanu), Písmě o jógu, v rozhovoru mezi Šri Krišnou a Ardžunou, končí sedmá kapitola, nazvaná:

DŽNÁNA – VIDŽNÁNA JÓG
neboli
JÓG NEPŘÍMÉHO A PŘÍMÉHO POZNÁNÍ

Kapitola VIII

AKŠARA – BRAHMA JÓG

neboli

JÓG VĚČNÉHO BRAHMANA (Jóg Nehynoucího)

Ardžuna pravil:

1. Ó Purušottamo (Nejvyšší Pane)! Co je Brahman? Co je „adhjátma“? Co je činnost („karma“)? Co je prohlašováno jako „adhibhúta“? A co se nazývá „adhidaiva“?
2. Kdo a jakým způsobem je v tomto těle „adhijádžna“, ó Madhusúdano (Ničiteli Madhua)? A jak tě poznají v době smrti ti, kteří mají sebevládu (kteří ovládají své smysly)?

Blažený Pán pravil:

3. Brahman je „akšara“ (nehynoucí, věčný, nepomíjející) a „parama“ (nejvyšší, svrchovaný). Jeho „svabhava“ (neboli podstatná přirozenost, základní vlastnost všech předmětů) jest „adhjátma“ (tj. Sebepoznání, poznání „JÁ“). „Visargah“ (obětování bohům), které je příčinou existence a projevení bytostí (a které je udržuje, podporuje), nazývá se „karma“ (činnost).
4. „Adhibhúta“ náleží Mé pomíjivé („kšara“) přirozenosti a „Puruša“ (neboli duše, duch) je „adhidaiva“; Já sám jsem zde v tomto těle „adhijádžna“, ó nejlepší z vtělených!
5. A kdokoli v době smrti opouští tělo myslí (pouze) na Mne, ten dosáhne Mé Bytosti (Mého Stavu); o tom není pochyb.
6. Ó synu Kuntí! Kdokoli na konec opouští tělo, přemýšleje o nějakém tvaru (bytosti, stavu, předmětu, myšlence – „bháva“), k onomu tvaru (pouze) přijde následkem neustálého myšlení na tento tvar (bytost, předmět atd.).
7. Proto ve všech dobách vzpomínej (pamatuj, mysl) pouze na Mne, a bojuj! S myslí a rozumem (pohrouženými, vstřebanými) upřenými ve Mne, nepochybně dosáhneš Mne samotného. (dospěješ Mne, přijdeš ke Mně, atd.)
8. Ó Pártho! S myslí, která se nepohybuje (neputuje, neuchyluje) k jiné věci, a je ustálena (upevněna) metodou navyklé meditace, ten kdo medituje (o Nejvyšším Duchu, Osobě) přijde k Nejvyššímu božskému Duchu („Param purušam divjam“).
9. Kdokoli medituje o Vševědoucím Starobylém, Vladaři, menším nežli atom (jemnějším než jemné), Podpoře všeho, nepochopitelného (nepředstavitelného) Tvaru, Zářícím jako slunce a mimo temnotu (nevědomosti),
10. ten, v době smrti, s neotřesenou (pevnou) myslí, obdařenou oddaností a silou jógu (tj. ustáliv mysl silou jógických cvičení a ovládnuv smysly), a upnuv životní dech („pránu“) mezi obočí, dosáhne oné Zářící (Božské) Nejvyšší Osoby (Ducha).
11. Popíše ti krátce to, co znatelé Véd prohlašují za „Nehynoucí“ („akšara“) v něž vcházejí asketové („jatinové“) když se zprostili připoutanosti, a jehož žádostivi, praktikují celibát („brahmačarja“).

Jiné znění: Krátce ti popíše ono „pada“ (tj. Brahman ve formě slova ÓM), jež znalci Véd nazývají „akšara“ (Nehynoucí); do něhož vstupují asketové, když se zprostili připoutanosti (lásky), po němž toužíce zachovávají pravidla, uložená „brahmačarinům“ (celibátníkům).

12. Ovládaje (uzavřev) všechny brány a uvězniv mysl v srdci a upnuv životní dech („pránu“) do hlavy, zaujat (upevněn) v cvičení koncentrace,
13. vyslovuje jednoslabičné ÓM – Brahman, vzpomínaje (mysle) na Mne, ten, kdo (takto) odchází, opouští tělo, dosáhne nejvyššího Cíle.
14. Ó Pártho! Jsem snad dosažitelný jóginovi, který vždy setrvává v jógu (který je vždy pohroužen v jógu, tj. „nitja-jukta“), který ustavičně myslí na Mne, nepřemýšleje o ničem jiném.
Nebo poslední část věty: „který ustavičně a denně myslí na Mne, nepřemýšleje o ničem jiném.“
15. Když Mne tito „mahátmové“ (Velké Duše) dosáhli, nevracejí se znovu (neznovuzrozuji se) na místo bolesti (strasti, neštěstí) jež není věčné (jež je netrvalé, nestálé), (neboť) dosáhli nejvyšší Dokonalosti.
16. (Všechny) světy včetně světa Brahmy, jsou podrobeny opětnému návratu, ó Ardžuno. Leč po dosažení Mne, není opětného zrození.
17. Ti lidé, kteří vědí, že den Brahmy trvá tisíc věků („jugas“) a že noc Brahmy trvá také tisíc věků, jsou znateli dne i noci.
18. Z neprojeveného („avjakta“) vycházejí všechny projevené (světy) příchodem dne; příchodem „noci“ se docela rozpouštějí v to (samé), jež se nazývá „neprojevené“ („avjakta“).
19. Stejně množství bytostí opět a opět zrozovaných, je bezmocně („avasa“, tj. ať si to přejí či nikoliv) rozpouštěno s příchodem noci a vychází (opět) s příchodem dne, ó Pártho!
20. Avšak za tímto neprojeveným („avjakta“) jest jiné Neprojevené, Věčné, které nezaniká (není zničeno), když všechny bytosti zanikají.
Pozn.: Ono „avjakta“ lze také nahradit slovem „nepostižitelné“.
21. Toto Neprojevené („avjakta“), které se nazývá „Nehynoucí“ („akšara“) jmenují Nejvyšším Cílem („paramám gatim“). Ti, kteří Jej dosahují, nevracejí se. Je to Moje Nejvyšší Sídlo (nebo: „stav“).
22. Ó Pártho! Tento nejvyšší „Puruša“ (Duše-Duch) je dosažitelný výlučnou (neuchylující se jinam) oddaností k Tomu, v Němž sídlí všechny bytosti a Jímž toto vše je proniknuto.
23. Nyní ti povím (oznámím), ó nejlepší z Bharatů (Bharataršabha) doby, kdy odcházející jóginové se nevracejí a (kdy se) vracejí:
24. Oheň, světlo, den jasná polovina měsíce (čtrnáctidenní), šest měsíců severní stezky (Slunce – „uttarájana“) – tehdy (v těchto) odcházející lidé, kteří znají Brahmana, jdou k Brahmanu.
25. Kouř, noc, též temná polovina měsíce (čtrnáctidenní), šest měsíců jižní stezky (Slunce – „dakšínájanam“) – tehdy (v těchto) odcházející jógin dosáhne měsíčního světla („čandramasam džjótih“) a vrací se.
26. Jasná a temná (bílá a černá) stezka světa jsou vpravdě poznávány (myšleny, považovány) jako věčné (stezky). Jednou (jda) člověk se nevrací; druhou se opět vrací.
27. Ó Pártho! Jógin, který zná tyto stezky, není oklamán; proto ve všech dobách, ó Ardžuno, buď pevný (pohroužený) v jógu. (Buď „jógajukta“.)

28. Jógin, který poznal toto vše, překoná (překročí, jde nad) ovoce záslužných skutků prohlášených ve Védách (tj. oběti, askese, dary, dobročinnosti) a dosáhne Nejvyššího Původního (prvotního nebo starobylého) Obydlí (sídla, bydliště).

Také lze překládat: Jógin, který poznal toto vše, překročí ovoce záslužných skutků, které jest určeno (které vzniká ze) studiu Véd, obětí, askesím, darům a dosáhne Nejvyššího Původního Obydlí.

V Upanišádě slavné Bhagavadgíty, vědě o Absolutnu (Brahmanu), Písmě o jógu, v rozhovoru mezi Šri Krišnou a Ardžunou, končí osmá kapitola, nazvaná:

AKŠARA – BRAHMA JÓG
neboli
JÓG VĚČNÉHO BRAHMANA (Jóg Nehynoucího)

Kapitola IX

RADŽAVIDJÁ - RADŽAGUHJA JÓG

neboli

JÓG KRÁLOVSKÉHO VĚDĚNÍ A KRÁLOVSKÉHO TAJEMSTVÍ

Blažený Pán pravil:

1. Nyní oznámím Tobě, jenž nečiníš (uštěpačné) námitky, největší tajemství, poznání („džnānu“) spojené se zkušeností (Sebeuskutečněním – „vidžnānasahitam“), které poznáv, oprostíš se (osvobodíš se) od zla.
2. Toto je královské vědění („rádžavidjá“), královské tajemství, největší očišťovač (svrchovaná svatost), uskutečnitelné přímou zkušeností (intuitivním poznáním – „pratjaksāvagamam“), jež je v souzvuku s „dharmou“ (spravedlnosti, zákonem vývoje), velmi snadno proveditelné a nevyčerpatelné (věčné, nehynoucí = „avjajam“).
3. Ti lidé, kteří nemají víru v tuto „dharmu“ (= zákon, náboženství, víra, povinnost, spravedlnost, poznání Já), ó Parantapo, vracejí se na stezku tohoto smrtelného života („samsára“).
4. Tento celý svět (vesmír – „džagat“) je proniknut Mnou v Mém neprojeveném tvaru (nepostizitelném tvaru); všechny bytosti jsou ve Mně, (leč) Já nejsem v nich.
5. A nicméně (ve skutečnosti) nesídlí bytosti ve Mně: Viz můj Božský Jóg („jógamaišvaram). Moje „Já“ (Átman), které je zdrojem (příčinou – „bhútabhāvanah“) všech bytostí, podporuje všechny bytosti, avšak nesídlí v nich („nabhútaśháh“ = není v nich vtěleno).
6. Jako se mocný vítr („vájuh“) pohybuje všude, vždy spočívá v prostoru (éteru – „ákāśasthitah“), věz (poznej), že všechny bytosti spočívají (stejným způsobem) ve Mně.
7. Všechny bytosti, ó synu Kuntí, vcházejí do Mé Přirozenosti (přírody – „Prakṛtim“) na konci „kalpy“. Na počátku (nové) kalpy (tj. na počátku „dne Brahmy“) je opět vysílám (vydávám ze Sebe – tvořím).
8. Chopiv se (ovládaje, oživuje - „avaśtabhja“) vlastní Prakṛiti (Přírody, Přirozenosti), vysílám (vydávám ze Sebe) znovu a znovu všechno toto množství bytostí, které jsou bezmocné vzhledem k své závislosti na Prakṛiti (nebo: jsou látkou Prakṛiti; nebo: bezmocní silou Prakṛiti).
9. Ó Dhanandžajo, nejsem vázán touto činností (stvořením a rozpuštěním vesmíru – pozn.), osazen jako netečný (lhostejný, nestranný – „udāsīnavat“) a nepřipoután k těmto skutkům (činům, činnostem).
10. Pod Mým vedením (vrchním dohledem, dozorem) Příroda („prakṛiti“) předvádí (dává vznikat) pohyblivé i nepohyblivé a tak (tím způsobem) se svět otáčí.
11. Pošetilci pohrdají Mnou (přezírají, nedbají Mne) v lidském tvaru (oblečenému), neznajíce Moji vyšší („parama“) přirozenost (stav – „bhāvanam“) jakožto Pána (všech) bytostí.
12. Jejich naděje jsou nicotné, jejich činnost (skutky) je nicotná, jejich poznání je nicotné; nesmyslní (zbaveni soudnosti – „vičetasah“); jsou skutečně posedlí podvodnou (ošidnou, klamavou, lstivou) přirozeností „rākṣasū“ (tj. zlých duchů, ďáblů) a „ásurū“ (démonů).

13. Ó Pártho! „Mahátmové“ (Velcí duchové, duše), kteří sdílejí (podílejí se na..., jsou účastni – „ásritáh“) Moji božskou přirozenost („daivim prakritim“ jako opak předešlé, tj. „mohini prakriti“ = podvodné, klamně přirozenosti), poznávají Mne jako nevyčerpatelný (věčný, nehynoucí) Zdroj (všech) bytostí a uctívají Mne s neuchylující se myslí (nerozptýlenou, soustředěnou, s vírou, že zde není nikdo jiný – „ananjamasah“).
14. Vždy Mne oslavujete (velebíte, chválíte), horliví (příčinniví, snažící se) a pevní v (zachovávání) slibů, klanějí se Mne (koří se přede Mnou) a uctívají Mne s oddaností, vždy pohrouženi v jógu („nitjajuktáh – tj. vždy pevný, ukázněný, věčně spojený atd.).
15. Jiní opět obětujíce „džánajádžnu“ (oběť moudrosti), uctívají Mne, ze všech tvarů Zírajícího („Visvatomukham“ = Pán, který přijal všechny tvary a který je jaksi svou Tváří obrácený na všechny strany), jako „jedno“, jako „odlišného“ a jako „mnohonásobného“.
16. Já jsem „kratu“ (druh védské oběti), Já jsem „jadžna“ (oběť dle „Smritis“ neboli svatých knih, určujících zákony a způsob chování), Já jsem „svadhá“ (obětování) potravy (předkům), Já jsem „aušadha“ (obětní pokrm z léčivých bylin), Já jsem (svatými) hymny (mantry), užívanými při obětování, Já jsem rozpuštěným máslem, Já jsem ohněm, Já jsem obětí (vrhanou do ohně, pozn.).
17. Já jsem otec, matka, podporovatel (podpora „dhátá“, též zachovatel, ušedřovatel plodů činnosti) a děd (předek). Já jsem předmět poznání („védjam“, tj. poznatelná věc), očišřovatel, „Omkára“ (svatá slabika ÓM) a též Rig-Sáma a Jadžur Véda.
18. Já jsem Cíl, Udržovatel (podporovatel – „bhartá“), Pán, Svědek („sákší“), Sídlo, Útočiště, Přítel, Původ (Počátek – „prabhava“), Rozpuštění (Zrušení – „pralaja“), Základ, Pokladnice (Skladiště) a Nehynoucí Sémě. (Semen, jež je nevyčerpatelné – „avjajam“).
19. Já dávám horko. Já zadržuji a vydávám (pouštím) déšť. Já jsem Nesmrtelnost i Smrt, Bytí („sat“) i Nebytí („asat“), ó Ardžuno!
20. Znalci tří Véd, kteří pijí „soma“ a jsou očišřeni od všech hříchů, uctívají Mne obětmi, modlí se, aby se dostali do nebe; dosáhnou svatého světa Indry (Pána bohů) a zakoušejí v nebi radosti (zábavy) bohů.
21. Když jsou jejich zásluhy vyčerpány, zakusivše obsáhlé (širé, rozsáhlé, nesmírné – „visálam“) nebe, vstupují (vracejí se) do světa smrtelníků; takto se řídíce (držíce, setrvávají v) „trojí dharmou“ (tj. příkazy tří Véd) a žádostiví potěšení, dosahují proměnlivého stavu („gatágam“, tj. stav odcházení a přicházení).
22. Těm lidem, kteří Mne uctívají s neuchylující se („ananjáh“) myslí a kteří vždy setrvávají (ve spojení, jógu), zajišřují (opatřují) to, co nemají, a chráním (zachovávám, zajišřuji) to, co mají. („jógakšémam“).
23. I ti „bhaktové“ (ctitelé), kteří obdařeni vírou uctívají jiné bohy, ó synu Kuntí, uctívají (vlastně) též Mne samého, (jenomže) nepředepsaným způsobem (metodou – „avidhipúrvakam“)
24. Neboť Já jsem Příjemce (Uživatel, Poživatel – „bhoktá“) a Pán všech obětí. Leč oni Mne v podstatě („tattvéna“) neznají a proto padají (tj. vracejí se do smrtelného světa).
25. Uctívači bohů jdou k bohům, uctívači předků („pitriú“ – zemřelých otců a praotců) jdou k předkům, uctívači elementálů („bhútá“ – duchů živlů) jdou k elementálům, a ti, kdo obětují Mne, přijdou ke Mně.

26. Kdokoli Mně s oddaností obětuje list, květinu, plod nebo vodu, - tuto oběť lásky čistého srdce Já přijímám.
27. Cokoliv děláš, cokoliv jíš, cokoliv obětuješ, cokoliv dáváš, jakoukoli askesi provádíš, ó synu Kuntí, čiň to jako oběť Mně. (Věnuj to vše Mně.)
28. Tak se osvobodíš od dobrého a zlého ovoce (výsledků), které jest pouty činnosti. S myslí pevnou v jógu odříkání („sanjásajógajuktátmá“), osvobozen, přijdeš ke Mně.
29. Já jsem stejný ke všem bytostem. Mně není nikdo nenáviděným (odporným, protivným) ani milým (drahým). Avšak ti, kteří Mne uctívají s oddaností, jsou ve Mně, a Já jsem též v nich.
30. I když největší hříšník („suduráčárah“) uctívá Mne s neodbočující oddaností (ananjabhák), tu vskutku měl by být považován za „sádhua“ (spravedlivého), protože se správně rozhodl.
31. Stane se brzy „spravedlivým“ (dharmátmá) a dosáhne věčného Míru. Ó synu Kuntí! Věz najisto, že Můj ctitel („bhakta“) není (nikdy) zničen.
32. Neboť, ó Pártho, také ti, kteří jsou hříšného rodu (lůna - tj. „pápajónajah) – ženy, „vajějové“, právě tak jako „šúdrové“, uchýlivše se ke Mně, dosáhnou Nejvyššího Cíle.
33. Tím spíše (snadněji) pak svatí bráhmani a též oddaní královští mudrci („rádžaršajah“)! Vstoupiv do tohoto přechodného (nestálého, netrvalého) a nešťastného světa, uctívej Mne!
34. Upni svou mysl na Mne a buď mi oddán, obětuj Mně a klaněj se Mně samému; takto sjednotiv (ukázniv) mysl (své „já“, sebe) ke Mně, Nejvyššímu Cíli, (považuje Mne za Nejvyšší Cíl) – přijdeš ke Mně.

V Upanišádě slavné Bhagavadgíty, vědě o Absolutnu (Brahmanu), Písmě o jógu, v rozhovoru mezi Šri Krišnou a Ardžunou, končí devátá kapitola, nazvaná:

RADŽAVIDJÁ - RADŽAGUHJA JÓG
neboli
JÓG KRÁLOVSKÉHO VĚDĚNÍ A KRÁLOVSKÉHO TAJEMSTVÍ

Kapitola X

VIBHÚTI JÓG

neboli

JÓG SLÁVY BOŽSKÉHO PROJEVU

Blažený Pán pravil:

1. Ó Mahábáho! Poslyš opět Moje nejvyšší slovo, jež ti prohlásím, žádaje si tvého dobra (zdaru, prospěchu), (tobě), jenž nalézáš zalíbení (uspokojení v Mých slovech.)

Jiný překlad: Naslouchej Mému nejvyššímu slovu, které prohlašuji tobě, milovanému, k tvému prospěchu – (zdaru, blahu, dobru).

2. Ani zástup bohů, ani velcí mudrcové (maharišiové) neznají Můj původ (počátek, pramen, vznik); neboť Já jsem počátek (základ, pramen) bohů i velkých mudrců v každém ohledu (po každé stránce.)
3. Ten, kdo Mne zná jako nezrozeného a bez počátku, jako velkého Pána světů („lókamahésvaram“), ten mezi smrtelníky je neoklamán a oprostěn (osvobozen) od všech hříchů.
4. Buddhi (rozum), džnána (poznání, moudrost), bezbludovost (ne-klam - „asammóhah“), odpouštění („kšamá“), pravda („satjam“), sebevláda, (zdrženlivost „dama“), klid („samah“), radost (štěstí - „sukham“), bolest („duhkham“), existence („bhávah“), neexistence („abhávah“), strach a též nebojácnost,
5. neubližování („ahimsá“), rovnodušnost (rovnováha – „samatá“), spokojenost („tušti“), askese („tapah“), dobročinnost („dánam“), sláva (věhlas – „jasah“), špatná pověst („ajasah“) – (tyto) odlišné druhy vlastností („bhávah“) bytostí povstávají ze Mne samého.
6. Sedm velkých mudrců (maharišiů), starobylá Čtyřka, a též Manuové, z nichž byli zrozeni ve světě tito tvorové, jsou Moje mentální (tj. myšlenkové, z myslí povstávající) stavy („bháva“, „madbháva“).

Jiný překlad: Sedm velkých dávných mudrců a též čtyři Manuové jsou Mé přirozenosti a zrozeni z Mé myslí a z nich jsou zrozeni tito tvorové ve světě.

7. Ten, kdo v pravdě (v pravé podstatě – „tattvatah“) poznává Moji slávu (projev – „vibhúti“) a „Jóg“ (sílu – pozn.), bude upevněn v neotřesitelném (nekolísavém) Jógu. O tom není pochybností.
8. Já jsem Původ (Pramen – „prabhavah“) všeho; ze Mne vše vychází. Takto poznává (poznává), moudrý, obdařený sjednocujícím mentálním postojem („bhávasamanvitáh“ – tj. meditací), Mne uctívá.
9. S myslí zcela pohrouženou (upnutou, vstřebanou) do Mne, s životy („pránami“) vloženými do Mne, vzájemně se osvěcující a vždy hovořící o Mně, jsou spokojeni a potěšeni (radující se).
10. Těm, kteří jsou vždy pevní (spojeni), uctívající Mne s láskou („priti-púrvakam“), dám „Jóg rozeznávání“ („buddhi-jóg“ – sílu rozlišující), s nímž dojdou (přijdou) ke Mně.
11. Ze soucitu s nimi, Já, dlící v jejich Já, ničím temnotu zrozenou z nevědomosti („adžnána“) skvělou (svítící, zářící, jasnou) lampou moudrosti (poznání – „džnány“).

Ardžuna pravil:

12. Ty jsi nejvyšší Brahman, nejvyšší Sídlo („dhámah“), nejvyšší Očišťovatel, Věčný, Božský Duch (Osoba – „purušam“), Prvotní Bůh („ádidévam“ – první z bohů), Nezrozený, Všepronikající („vibhum“).
13. Všichni mudrci prohlašují toto o Tobě, právě tak jako božský zřec (mudrc – „dévariši“) Nárada, tak také Asita, Dévala a Vjása, a nyní Ty Sám mi to pravíš.
14. Ó Késavo, považuji za pravdu vše (toto), co mi říkáš. Vskutku, ó Blažený Pane, žádný z bohů ani démonů nezná Tvůj projev („vjaktim“, též: Tvůj Původ.)
15. Vskutku, Ty Sám poznáváš Sebe Sebou, ó Nejvyšší Duchu (Osoba – „Purušóttamo“), Zdroji bytostí, Pane tvorů, Bože bohů, Vládce světa (pane světa – „džagatpaté“.)
16. Vskutku, měl bys mně povědět bez výhrad (bez vyjímky) o své božské slávě (projevech), již trváš, pronikaje (všechny) tyto světy.
Jiný překlad: Popiš mi podrobně Svě božské projevy (slávu), jimiž pronikáš všechny tyto světy (oblasti).
17. Jak Tě poznám, ó Jógine, neustálou meditací? V jakých rozličných aspektech (podobách, vzezřeních), ó Blažený Pane, mám si Tě představovat? (Mám o Tobě přemýšlet?)
18. Ó Džanárdano, řekni mi opět podrobněji o Svém Jógu (Síle) a Svých projevech (slávě – „vibhútím“); neboť nejsem nasycen (uspokojen – „trptih“) Tvou nektaru („amrtam“) podobnou řečí.

Blažený pán pravil:

19. Nuže dobře, ó Kurusreštho! Prohlásím ti Moje božské projevy (slávu), avšak jen ony, které jsou vynikající, neboť není konce jejich podrobnému popisu (nebo: není konce Mé rozsáhlosti).
20. Já jsem Átmá (Já), ó Gudakéso, sídlící v srdcích všech bytostí; Já jsem počátek, střed a též konec všech bytostí.
21. Já jsem Višnu mezi „áditji“ (védští bohové Slunce), Já jsem zářící Slunce mezi světly (světelnými tělesy), Já jsem „Maríči“ mezi „Maruty“; Já jsem Měsíc mezi hvězdami.
22. Já jsem Sába Védou mezi Védami, Já jsem Vásava mezi bohy, Já jsem mysl mezi smysly, Já jsem vědomí (inteligence, životnost – „čétaná“) mezi bytostmi.
23. Já jsem Šankara mezi Rudry, Kubéra mezi „jakšásy“ a „rákšasy“, Já jsem Pávaka (oheň) mezi „Vasuy“, Já jsem Meru mezi horami.
24. Já jsem Brihaspati, hlavní mezi domácími knězi (králů), ó Pártho, Já jsem Skandha mezi vojevůdci (generály). Já jsem oceánem mezi jezery.
25. Já jsem Bhrigu mezi velkými mudrci (maharišii), Já jsem jednoslabičným (slabikou) ÓM mezi slovy, Já jsem „džapadžnou“ (oběť mlčenlivého opakování) mezi obětmi, Já jsem Himaláj mezi nepohnutými (nehybnými) věcmi.
26. Mezi všemi stromy jsem „asvattha“ (svatý fíkovník), mezi božskými mudrci („rišii“ - zřeci) Já jsem Nárada, mezi „gandharvy“ „Čitraratha“; a mezi dokonalými „muni“ (mudrc) Kalpa.
27. Mezi koňmi, věz, že jsem Uččairsava – zrozený z nektaru; mezi urozenými (vznešenými, panskými) slony jsem Airávata; a mezi lidmi (Já jsem) král.

28. Já jsem blesk mezi zbraněmi, Já jsem „kámadhuk“ (krávou hojnosti) mezi kravami, Já jsem bůh lásky mezi praotci (mezi původci rodu, pokolení), Já jsem Vásuki mezi hady.
29. Já jsem Ananta mezi „nágy“ (vícehlaví hadi), Já jsem Varuna mezi obyvateli vod (mezi božstvy vod – „jadasám“), mezi (zesnulými) předky jsem Arjaman, mezi vladaři (ukázněvateli, udržovateli zákona a pořádku – „samjamatám“) Já jsem Jama.
30. Já jsem Prahláda mezi démony („daitjá“), Já jsem Čas mezi počtáři (nebo mezi pohltiteli – „kalajatám“), mezi zvířaty Já jsem králem zvířat (lvem), a mezi ptáky jsem Garuda (syn Vinatá).
31. Mezi očišťovateli Já jsem vítr, (nebo mezi poháněči), mezi válečníky (třimateli zbraní) Já jsem Ráma; Já jsem Makara (tj. žralok nebo kajman) mezi rybami, Já jsem džáhnví (Ganga) mezi řekami.
32. Ó Ardžuno! Já jsem mezi stvořením počátek, střed a také konec; mezi vědami Já jsem vědou o „Já“ („adhjátmavidjá“), Já jsem logikou debaterů (polemiků).
33. Já jsem „akára“ (písmeno „a“) mezi písmeny, Já jsem spojka (nebo dvojné číslo, např. „dvě stě“) mezi složeninami. Já jsem vskutku nevyčerpatelný (věčný) Čas; Já jsem Tvůrce („dhátá“ – Uštěďřovatel ovoce činnosti) s obličejem na všechny strany („visvatomukhah“).
34. A Já jsem všepohlující (ničící) Smrt, Já jsem Původ všeho, co bude (nebo prospěchem těch, kdož budou úspěšní); mezi ženskými (vlastnostmi) Já jsem „kírti“ (sláva, pověst) „srí“ (zdar, štěstí) „vák“ (řeč), „smrtih“ (paměť), „medhá“ (porozumění, inteligence), „dhrtih“ (pevnost, též duchovní trpělivost), „kšamá“ (odpuštění).
35. Mezi hymnami (chvalo zpěvy) Já jsem Brhatsáma, mezi verši Já jsem „Gájatri“, mezi měsíci Já jsem „márgasirša“ (od půle prosince do půle ledna); mezi obdobími Já jsem „kusumákara“ (doba květů, jaro).
36. Já jsem hazardní hrou (karbanem) falešného (hráče), Já jsem skvělostí (jasem, třpytem) skvělého; Já jsem vítězství, Já jsem rozhodností (odhodlaností) rozhodného (odhodlaného). Já jsem dobrotou („satvam“) dobrého.
37. Mezi Vrišniovci Já jsem Vásudéva, Mezi Pánduovci Já jsem Ardžuna (Dhanandžaja), mezi mudrci též Já jsem Vjása, a mezi básníky Já jsem básník Usaná.
38. Mezi trestajícími Já jsem žezlem (prutem), Já jsem politikou (uměním státnickým) těch, kteří chtějí zvítězit (kteří si přejí úspěch – „džigísatám“), Já jsem mlčením mezi tajnostmi (u tajemství), a mezi „džánániny“ (znateli, moudrými, vědoci) Já jsem „džánanou“ (poznáním).
39. Podobně, ó Ardžuno, Já jsem semenem všech stvořených bytostí („sarvabhútánam“). Není zde žádné bytosti, ať pohyblivé či nepohyblivé, jež by mohla existovat beze Mne.
40. Není konce Mým božským projevům (Mé božské slávě), ó Parantapo (Přemožiteli nepříteli). Leč toto jest než Mnou uvedený krátký výčet jednotlivostí (Mých) božských projevů (slávy).
41. Ať je zde jakákoliv bytost obdařena slávou („vibhútimat“), velkolepostí (krásou, skvělostí – „srímat“) a mocí (silou – „urdžitam“), věz, že to je projevením části Mé nádhery (skvělosti).

42. Leč k jakému užitku, ó Ardžuno, je ti poznání všech těchto podrobností? (Krátce shrnuto:) Udržuji (podporuji) tento celý vesmír pronikaje jej jednou částí Sebe.

Jiná verze: Upevnil jsem tento celý vesmír jednotlivou částí Sebe, a zůstávám oddělený.

V Upanišádě slavné Bhagavadgíty, vědě o Absolutnu (Brahmanu), Písmě o jógu, v rozhovoru mezi Šri Krišnou a Ardžunou, končí desátá kapitola, nazvaná:

VIBHÚTI – JÓG
neboli
JÓG SLÁVY BOŽSKÉHO PROJEVU

Kapitola XI

VISVARÚPADARSANA JÓG
neboli
ZŘENÍ KOSMICKÉHO TVARU

Ardžuna pravil:

1. Toto nejvyšší tajemství („paramam guhjam“), týkající se Átmy (Já – „adhjátma“), jehož vysvětlení jsi mi ze soucitu (z milosti, přízně) podal, zničilo můj klam.

Jiný překlad: Tímto slovem (vysvětlením) o nejvyšším tajemství, nazývaném „Já“, jež jsi vyslovil ze soucitu ke mně, zmizel (odešel) můj klam.

2. Vskutku, vyslechl jsem od Tebe podrobnosti o počátku (původu) a konci (zničení) bytostí, ó Kamalapatrákšo (Pane s lotosovými očima), a též o Tvém nevyčerpatelném (nehynoucím – „avjaja“) majestátu (velikosti).
3. Ó Purušottamo, přejí si Tě spatřit v božském Tvaru, tak, jak si se (sám) vylíčil.
4. Ó Pane! Myslíš-li, že je pro mne možné spatřit takový (Tvar), tedy, ó Jógešvaro (Pane jógu), zjev (odhal, ukaž) mi svoje nehynoucí „Já“ (Átmá).

Blažený Pán pravil:

5. Viz, ó Pártho, stovky a tisíce Mých tvarů, rozličných (odlišných, různých) druhů, božských, různých barev a podob („nánávarnákrtíni“).
6. Ó Bhárato, viz Áditjové, Vasúové, Rudrové, dva Asvínové a též Marutové; (Zde by měl být „akusativ“. Z důvodu tvárnosti slov, ponechán 1. pád.) Viz mnohé zázraky nikdy předtím nevidané.
7. Nuže, ó Gudákéso, viz v tomto Mém těle celý vesmír v jedno soustředěný, obsahující pohyblivé i nepohyblivé, a cokoli jiného si přeješ spatřit.
8. Leč nejsi schopen (nemůžeš, nemohl bys) Mne spatřit těmito svými očima (tímto svým zrakem); dám ti božské oko („divjam čakšuh“); viz Můj božský („aisvaram“) Jóg.

Sandžaja pravil:

9. Takto promluviv, ó králi, Hari (krišna), velký Pán Jógu, zjevil (ukázal, odhalil) Párthovi svůj nejvyšší a božský Tvar („paramam rupámaisvaram“ – neboli: „visvarúpa“, Kosmický Tvar).
10. S četnými ústy a očima, s četnými zázračnými úkazy („anékádbhutadarsanam“), s četnými božskými ozdobami, s četnými božskými zbraněmi, pozdviženými (k úderu).
11. Nesoucí božské věnce (stuhy na krku) a oděvy, pomazán božskými mastmi (vůněmi), nejpodivuhodnější (nejzázračnější), zářící, nekonečný, s obličejem na všechny strany („visvatomukham“). (nebo: s obličejem na všech stranách.)
12. Kdyby světlo tisíce sluncí zaplálo najednou na obloze, podobalo by se světlu (skvělosti, třpytu) tohoto velkého Átmana („mahátmanah“ – nebo oné mocné Bytosti, Velké Duše).

13. Zde, v těle Boha bohů, Pánduovec (Ardžuna) spatřil potom celý vesmír spočívající v jediném (místě – „ékastham“), i s jeho mnohými částmi (oddíly, skupinami – „anékadhá“).

Jiný překlad: Potom Ardžuna spatřil celý vesmír s mnohým rozdělením soustředěný v jednom v těle Boha bohů.

Zcela volný překlad: Potom Ardžuna spatřil vše jako jediné Tělo Boha bohů.

14. Poté Dhanandžaja naplněn úžasem (ohromen údivem, překvapením) a se zježenými vlasy, sklonil svou hlavu k Bohu a s rukama sepjatýma (u čela) mluvil:

Ardžuna pravil:

15. Ó Bože! Vidím ve Tvém Těle všechny bohy, a též zástupy různých tříd bytostí, Brahma, Pána, sedícího na lotosu, a všechny mudrce a nebeské (božské) hady (tj. „uragán“).

16. Vidím Tě – Tvar bez hranic – s četnými pažemi, žaludky, ústy a očima, ale nevidím Tvůj konec, ani střed, ani počátek, ó Pane vesmíru, ó Vesmírná Podobo (Kosmický Tvare – „visvarúpa“).

17. Vidím Tě s členkou, palicí (kyjem) a diskem (kotoučem), všude se třpytí Zářivost (nebo: množství záření svítí všude, množství světla atd.), obtížně lze hledět (rozeznávat, poznávat) kolem; je to jako nezměřitelný (nesmírný) sálající (a) planoucí (palčivý) oheň a slunce.

Jiný překlad: Vidím Tě s členkou, palicí a diskem; nesnadno lze *pohlédnout* na množství světla všude zářícího, kolem dokola planoucího jako žhnoucí (prudký, stravující) oheň a slunce, neporovnatelně (bezmezně, bez hranic).

18. Tys Nehynoucí (nevyčerpatelné – „akšaram“), Nejvyšší, hodné poznání („véditavjam“). Tys velkou Pokladnicí (Místem odpočinku, Útočištěm – „nidhánam“) tohoto vesmíru; Tys nehynoucí Ochránce (strážce, podpůrce) věčné „dharmy“ (zákona); myslím, že jsi Puruša (Osoaba, Duše) odedávna („sanátanah“ – starobylý).

Poslední věta má spíše znít: „Myslím, že jsi starobylý Puruša.“

19. Vidím Tě bez počátku, prostředku i konce, nekonečného v moci (síle) s bezpočtem („anantabáhum“ – nekonečnými) pažemi, se sluncem a měsícem jako svými očima, zahřívajícího – svým zářením – celý vesmír sálajícím ohněm svých úst.

20. Tento prostor mezi nebem a zemí a všechny končiny jsou naplněny (pronikány) Tebou samým; ó Mahátmo, spatřující Tvůj podivuhodný a strašný Tvar, tři světy se otřásají (zachvívají, chvějí) strachem.

21. Skutečně, tyto zástupy bohů vstupují do Tebe; někteří (vyděšení) ve strachu Tě velebí se sepjatýma rukama, a družina velkých mudrců a dokonalých volá: „Svasti!“ (Buď zdrav! Zdraví!) koříc se Tobě s hymny oplývajícími chválou.

22. Rudrové, Áditjové, Vasúové, Sádjhové, Visvédékové, dva Asvinové, Marutové, předkové, a skupiny Gandharvů, Jakšasů, Asurů a Siddhů (dokonalých), tito všichni, patříce na Tebe, jsou překvapeni (ohromeni, zděšeni).

23. Ó Mahábáho! Spatřující Tvůj Velký Tvar („rúpam mahat té“) s mnohými ústy a očima, s mnohými pažemi, stehny a nohama, s mnohými žaludky, s mnohými děsnými tesáky (zuby) - světy se chvějí a já též.

24. Spatřuje Tebe (Kosmický Tvar - pozn.) dotýkajícího se oblohy (nebe), zářícího mnohými barvami, s široko zejícími ústy, s velikýma žhnoucíma (planoucíma) očima, (tu) moje (nejvnitřnější) duše (srdce) se chvěje a nenalézám odvahu ani mír, Ó Višnu.
25. Spatřív Tvoje strašná ústa a tesáky (zuby) jako ohni kosmického zrušení (rozpuštění), přestávám se orientovat (nevím, nepoznávám čtyři směry) a nenalézám mír. Měj soucit, ó Pane bohů, ó Sídlo (Útočiště) vesmíru!
- Jinak též: „Milost, ó Pane bohů“, atd.)
26. Všichni synové Dhrtaráštry se zástupy králů (země) a též Bhíšma, Drona a Sútaputra (Karna) spolu s předními bojovníky (válečníky) naší strany
27. řítí se (spěchají, prudce kvapí) do Tvých úst se strašnými tesáky (zuby) a na pohled hrozných. Někteří jsou zachyceni v mezerách zubů svými hlavami, drcenými na prach.
- Doslovně: Někteří jsou viděni (nalezeni) jak jsou zachyceni mezi zuby svými hlavami, drcenými na prášek.
28. Vskutku, jako mnohé říční proudyspěchají (běží, kvapí) k oceánu, právě tak tito hrdinové světa lidí vstupují do Tvých plamenných (ohnivých, hořících, stravujících) úst.
29. Jako můry (moli) prudce se vrhají do zářícího (planoucího) ohně ke svému zničení, tak také tito lidé prudce se vrhají do Tvých úst ke svému zničení.
30. Pohlcuješ (shlcuješ) ze všech stran světy svými plamennými ústy. Stravuješ je. Tvoje prudké (zuřivé) paprsky, naplňující celý vesmír zářením, jsou spalující (stravující), ó Višnu!
31. Řekni mi: Kdo jsi s tvarem (tak) zuřivým (strašným!)? Pozdravení Tobě, ó Nejvyšší Bože (bohů), milost! (nebo: Měj soucit!) Přeji si poznat Tebe (jenž jsi) Původní (prvotní) Bytost. Vskutku, neznám (nechápu toto) Tvé konání.

Blažený Pán pravil:

32. Já jsem mocný Čas, ničící svět (všechny lidi), zde zaujatý (zaměstnán) vyhlazováním (ničením, podrobováním – „samáhartum“) světů. I bez tebe (tvé činnosti) tito válečníci, sešikováni v nepřátelském vojsku, přestanou být (nebo: nebude žít žádný z válečníků nepřátelských vojsk).
- Zcela volný závěr předešlého verše: Tak jako tak, ať se pustíš do boje či nikoliv, tito válečníci zemřou.
33. Proto povstaň a získej slávu (pověst)! Přemoz (své) nepřátele a těš se (užívej) zkvétajícím (rostoucím, prospívajícím, bez soků, bez rozbrojů) královstvím. Vskutku, Mnou jsou již zabiti (usmrceni, zahubeni). Ó Ardžuno („Savjáčin“ = Levoruký)! Buď pouze nástrojem (prostředníkem, nahodilou příčinou).
34. Dróna, Bhíšma, Džajadratha, Karna a také ostatní válečníci („jódhavírán“) – jsou již Mnou usmrceni (odsouzeni, zatraceni); smrt (je)! Neboj se! Bojuj a v boji přemůžeš své nepřátele.

Sandžaja pravil:

35. Vyslechnuv tuto řeč Kesavy (Krišny), Kiritin (korunovaný, tj. Ardžuna) se spojenýma rukama a chvěje se (třese se) opět se poklonil (padl na zem) a přemožen bázní (strachem) oslovil Krišnu přiškrceným hlasem:

Ardžuna pravil:

36. Ó Hrišikeso! Je to správné, že svět se těší a raduje ve Tvém chvalořečení (chvále, velkoleposti); démoni („rakšasové“) prchají ve strachu všemi směry a zástupy dokonalých („siddhů“) se před Tebou sklánějí (v zbožnění, hluboké úctě).
37. A proč by se neměli klanět Tobě, ó Mahatmo, jenž jsi větší než Brahmá, prvotní příčina (původní Tvůrce)? Ó nekonečná Bytosti, Pane bohů, Útočiště (Sídlo) vesmíru! Tys Nehynoucí („akšaram“), Bytí („sat“), Nebytí („asat“) a To, co je nad tím („param“ – svrchované).
- Jiný závěr: Ty jsi „sat“ (tj. neproměnné), „asat“ (proměnlivé), Ty jsi též „akšara“ (nehynoucí) jež je mimo (za, nad) obé.
38. Tys prvotní Bůh („ádidévah“), starobylý „puruša“ (Osoba – Duch), nejvyšší útočiště vesmíru („višvasja“), Tys poznávateľ, poznávané (poznatelné – „védjam“) a nejvyšší Sídlo (Stav – „dháma“). Tebou, (ó Ty), jenž jsi nekonečného tvaru („anantarúpa“), je vesmír pronikán.
39. Tys Váju, Jama, Agni, Varuna, Šašánkah (měsíc) a Pradžápati (Tvůrce) a Děd (Předek). Pozdravení (zdraví!), pozdravení Tobě tisící, a znovu pozdravení, pozdravení Tobě!
- Tato zdravice volně: „Sláva, tisíckrátě Tobě sláva, a opět sláva, sláva Tobě!
40. Pozdravy Tobě zepředu, zezadu! Pozdravy Tobě odevšad! (všude, na všech stranách). Ó Vše („sarva“)! Nekonečný v síle (moci – „anantavírjah“), nezměrný v udatnosti (hrdinství – „amitavikramah“) Ty pronikáš vše: proto Tys vše.
41. Cokoli jsem troufale (ukvapeně, směle, drze, neúctivě) z lehkomyšlnosti (přílišné něžnosti) nebo lásky řekl, oslovuje Tě: „Ó Krišno, ó Jádavo, ó Příteli, považuje tě pouze za přítele, neznaje Tvoji (skutečnou) velikost,
42. a jakkoli jsem Tě urazil ze žertu při hře, odpočinku (na posteli), sedění nebo jídle, sám (s Tebou) nebo ve společnosti (v přítomnosti jiných), ó Ačjuto (Neproměnný), - (úpěnlivě) Tě prosím, ó Bezmezný (Nezměrný – „apraméjam“) o odpuštění.
- Nebo: Úpěnlivě Tě prosím, ó Bezmezný: odpusť mi to!
43. Tys Otec tohoto pohyblivého i nepohyblivého světa. Jsi jím uctíván (ctěn). Tys největší Guru (Učitel), (neboť) Tobě není rovného. Jak by mohl být ve třech světech (někdo - jiný) vyšší (větší) než Ty, ó Bytosti neporovnatelné moci!
44. Proto skláněje a pokořuje své tělo (padaje k zemi) snažně Tě prosím (žádám) o odpuštění (milost – „prasádajé“), ó zbožňování – hodný Pane. Měl bys, ó Bože, být shovívavý (odpuštějící) jako otec k synovi, přítel k příteli, milující k milovanému.
- Volný překlad: Smiluj se nade mnou, ó Bože, jako otec nad synem, přítel nad přítelem a milující nad milovaným!
45. Jsem potěšen, spatřiv to, co předtím nikdy nebylo viděno, leč moje mysl je otřesena (sužována – „pravjathitam“) bází. Zjev mi toliko, ó Pane bohů, Sídlo (Útočiště) vesmíru, onen (předešlý) tvar. Měj slitování (soucit, milosrdenství, milost)!
46. Přeji si tě spatřit jako dříve: s korunou, palicí (kyjem) a diskem v ruce, v témže tvaru se čtyřmi pažemi, ó Sahasrabáhó (Tisícoruký), ó Višvamurté (Kosmický Tvare, Podobo)!

Blažený Pán pravil:

47. Ó Ardžuno! Tento nejvyšší (Kosmický) tvar ti byl milostivě („prasannéna“ – z milosti) ukázán Mou jógickou silou („átmajóga“): zářící (pln lesku, třpytu – „tédžomajam“), univerzální („višvam“), nekonečný, prvotní, který kromě tebe nikdo předtím neviděl.
48. Ani studiem Véd, ani obětmi, dary, rituály, ani přísnou askesí, nemohu být spatřen v této formě nikým z tohoto světa lidí kromě tebe, ó hrdino Kuruovců!
49. Neobávej se a ani nebuď zmaten spatřuje tento Můj strašný Tvar. Rozptýliv (zapudiv, prost) strach a s potěšenou (radostnou) myslí (srdcem), viz opět tento Můj (předešlý) tvar.

Sandžaja pravil:

50. Takto promluviv k Ardžunovi, Vásudéva (Krišna) zjevil opět (ukázal) Svůj vlastní tvar. Přijav opět svůj mírný (laskavý, milostivý, něžný) tvar, Mahátmá (Velká Duše – Krišna) potěšil (povzbudil) vyděšeného (postrašeného) Ardžunu.

Ardžuna pravil:

51. Vida opět tento Tvůj mírný (milostivý, něžný) lidský tvar, ó Džanárdano, jsem nyní klidný (vyrovnaný, sebraný – „saumjam“) a znovu při sobě (navrácen znovu své přirozenosti).

Blažený Pán pravil:

52. Vskutku, velmi obtížno (nesnadno) lze spatřit (tento) Můj Tvar, který jsi viděl. I bohové jsou vždy žádostiví spatřit tento Tvar.
53. Ve Tvaru v němž jsi Mne spatřil, nemohu být viděn ani (pomocí) Véd, ani askesí, ani darem (dobročinností – „dánéna“), ani obětí.
54. Leč výlučnou oddaností („bhaktja-ananjajá“ – tj. neuchylující se oddaností) ó Ardžuno, mohu být takto poznán, pravdivě (tj. „tatvéna“ – v pravé podstatě) zřen a uskutečněn (dosl. zaujat, vstoupen, proniknut, nebo též pochopen), ó Parantapo!
55. Ten, kdo vykonává činnost pro Mne, kdo pohlíží na Mne jako na nejvyššího, kdo je Mně oddán, kdo je prost připoutanosti, kdo nechová nepřátelství k žádnému tvoru („sarva-bhútésú“), přijde ke Mně, ó Pánduovče.

V Upanišádě slavné Bhagavadgíty, vědě o Absolutnu (Brahmanu), Písmě o jógu, v rozhovoru mezi Šri Krišnou a Ardžunou, končí jedenáctá kapitola, nazvaná:

VISVARÚPADARSANA JÓG
neboli
ZŘENÍ KOSMICKÉHO TVARU

Kapitola XII

BHAKTI – JÓG
neboli
JÓG ODDANOSTI

Ardžuna pravil:

1. Kteří jsou lépe obeznámeni s jógem: vždy spojení bhaktové (sjednocení, vždy pevní, „satatajúktah“ – bhaktové = oddaní), uctívající Tebe, (nebo) ti, kteří též uctívají Nehynoucí („akšaram“), Neprojevené („avjaktam“)?

Blažený Pán pravil:

2. Podle mého mínění ti, kteří upevňují (ustalují) svou mysl na Mne (a) uctívají Mne vždy pevní (sladění – „nitjajuktáh“) a obdařeni nejvyšší vírou („paraja šradhdhájá“), ti jsou nejlépe obeznámeni s jógem. (Ty považuji za nejdokonalejší v jógu...Radhakrišnan.)
3. Avšak ti, kteří uctívají Nehynoucí, Nedefinovatelné (Nevymezitelné), Neprojevené, Všudepřítomné, Nemyslitelné (tj. nepředstavitelné – pozn.), Nehybné („ačalam“) a Věčné („dhravam“),
4. držíce na uzdě (omezující, krotící, ovládající) všechny (souhrn) smysly, vyrovnané (stejně) myslí (rozumu, tj. „samabuddhajah“) všude („sarvatra“ – za všech okolností), majíce na zřeteli prospěch (zájem, blaho – „hité“) všech bytostí („sarvabhúta“) – vskutku, ti přijdou ke Mně.
5. Leč obtíže (strádání – „kleša“) těch, jejichž mysl jsou upnuty na Neprojevené, jsou větší, neboť cíle – Neprojevené – lze vtěleným bytostem („déhavadbhíh“) velmi nesnadno (s bolestí – „duhkham“) dosáhnouti.
6. Leč těm, kteří Mne uctívají, zříkající se ve Mne vši činnosti („sarváni karmáni maji sanjasja“), považující Mne za to nejvyšší (nejvyšší cíl – „matparáh“), meditující o Mne s neuchylující se („ananja“ – výlučnou) myslí (jógem),
Volně: uctívající Mne s nekolísavou jógickou koncentrací.
7. těm, jejichž mysl jsou upnuty na Mne, ó Pártho, stanu se zakrátko (ihned – „na čirát“) Vysvoboditelem (zachránce – „samuddhartá“) z oceánu „samsára“ z hrozného smrtelného samsára – „mrtjusamsáraságarat“).
8. Upni svou mysl pouze na Mne („Maji“ = ve Mne), umísti svůj rozum („buddhim“) ve Mne, potom budeš – bezpochyby – žítí (sídliti) jen ve Mně. (Potom budeš žítí ve Mně na věky.)
9. Jestliže nejsi s to upnout pevně svou mysl na Mne, pak usiluj o Mé dosažení „abhjása jógem“ (tj. neustálým opakovaným cvičením jógické koncentrace), ó Dhanandžajo!
10. Jestliže nejsi s to cvičit ani tuto „abhjásu“, potom měj na zřeteli (jako nejvyšší účel) vykonávání činnosti kvůli Mně. Též vykonáváním činností kvůli Mně, dosáhneš dokonalosti.

Radhakrišnan překládá: Jestliže nejsi schopen usilovat pomocí cvičení, pak buď jako ten, jehož svrchovaný cíl (účel, úmysl) je Moje služba. I prováděním činností pro Mne, dosáhneš dokonalosti.

Služba Pánu, „pudža“ znamená: obětování květin a plodů, spalování kadidla, budování chrámů, četba Písma atd.

11. Jestliže nejsi schopen činit ani to, pak uchýliv se k Mému jógu („madjógam“), zřekni se ovoce všech skutků (všech činností) s ovládaným (podrobeným) „já“ („jatátmaván“).
12. Lepší vskutku je „džnána“ (poznání) než „abhjása“ (opakované cvičení), lepší než „džnána“ je „dhjána“ (meditace), lepší než „dhjána“ je zřeknutí se ovoce činností; po zřeknutí následuje bezprostředně (nepřetržitý – „anantaram“) mír („šántih“).
13. Ten, kdo nechová nenávisti k žádnému tvorů (dosl. ke všem tvorům – „sarvabhútánám“), kdo je přátelský a soucitný ke všem, prost přivlastňování („nirmamah“ – sobectví) a jáství („ahankárah“), stejný (vyrovnaný, klidné mysli – „samadukhasukhah“) v bolesti i radosti, a odpouštějící,
14. vždy spokojený, ovládaný a rozhodný, s myslí a rozumem věnovanými (zasvěcenými) Mně, ten – Mně oddaný (jógin) (milující – „madbhaktah“), je Mně milý.
15. Ten, kdo nezneklidňuje (nevyrušuje – „udvidžaté“) svět a kdo není zneklidňován (vyrušován) světem, a kdo je prost radosti („haršá“), závisti („amarša“ – také hněv, zlost, žárlivost), strachu a neklidu (starosti, rozčilení, vzrušení, zmatku – „udvéga“), ten je Mně milý.
16. Kdo je prost očekávání (potřeb „anapékšah“), čistý, zkušený („dakša“ – sběhlý, rychlý, zručný ve vší činnosti), nedotčený (nestranný, nezúčastněný – „udásinah“), nevyrušovaný (nerozčeřený, klidný – „gatavjahah“), kdo se vzdal všech podniků (k činnosti nebo: kdo opustil všechno podnikání, začínání činnosti atd.), kdo je Mně takto oddán, je Mně milý.
17. Kdo nejásá (neraduje se) a ni nenávidí, ani se nermoutí, ani netouží, vzdává se dobra i zla (pozn. tj. dobrého a zlého ovoce činnosti), a kdo je plný oddanosti („bhaktimán“), je Mně milý.
18. Kdo je stejný k nepříteli i příteli, a též ve cti i v potupě, kdo je stejný v chladnu i horku a v radosti i bolesti, a kdo je prost připoutanosti,
19. komu jsou hana i chvála stejné, kdo je mlčenlivý, spokojený se vším (co dostane), bez domova, pevné mysli, plný oddanosti – onen člověk je Mně milý.
20. Vskutku, ti, kdo sledují toto nesmrtelné „dharma“ (zákon vývoje) shora vyličené (popsané), obdařeni vírou, považující Mne za svůj nejvyšší cíl (účel), tito „bhaktové“ (oddaní, ctitelé) jsou Mně mimořádně milí.

V Upanišádě slavné Bhagavadgíty, vědě o Absolutnu (Brahmanu), Písmě o jógu, v rozhovoru mezi Šri Krišnou a Ardžunou, končí dvanáctá kapitola, nazvaná:

BHAKTI JÓG
neboli
JÓG ODDANOSTI

Kapitola XIII

KŠÉTRAKŠÉTRADŽNA – VIBHÁGA JÓG neboli

JÓG ROZLIŠOVÁNÍ MEZI „POLEM“ A „POZNAVATELEM POLE“ (Znatelem Pole)

Ardžuna pravil:

1. Přeji si poznat, ó Kéšavo, „prakriti“ (přírodu), „purušu“ (ducha), „kšétru“ (pole), „kšétradžnu“ (poznatele pole), „džnánu“ (poznání) a „džnéju“ (předmět poznání).

Pozn: Mnozí překladatelé považují tento verš za vsuvku.

Blažený Pán pravil:

1. Toto tělo, ó synu Kuntí („kauntéjo“), se nazývá „pole“; ten, kdo je poznává, je nazýván těmi, kteří znají (pravou podstatu – „tadvidah“), „poznavatelem pole“.
2. Poznej Mne jako Poznatele pole ve všech polích, ó Bhárato! Poznání pole a Poznatelele pole je Mnou považováno za „džnánu“ (poznání).
3. Slyš ode Mne stručně, co je „pole“ a jaké povahy (přirozenosti) je, jaké jsou jeho uzpůsobení (změny, modifikace) odkud je, a kdo je On (Poznavatel pole) a jaké jsou Jeho síly.
4. O tom pěli mudrci („rišiové“) mnohými způsoby v různých hymnách a též v dobře uvážených a neodvolatelných (konečných) výrociích aforismů o Absolutnu (Brahmanu – „brahmasútry“).
5. Velké elementy, jáství („ahankára“), rozum („buddhi“), a též neprojevené („avjakta“), deset smyslů („indrijáni) a jeden (mysl), a pět smyslových předmětů (lépe: patero),
6. žádost (přání), nenávist (odpor), radost, bolest, celek (souhrn, tj. tělo), životnost („čétaná“ – vědomí, cítění), soudržnost („dhrti“ – pevnost, odvaha, trpělivost) – tak bylo krátce popsáno „pole“ („kšétra“) s jeho změnami (modifikacemi).
7. Pokora, (nepřítomnost pýchy, marnivosti – „amánitvam“) upřímnost (lépe: bezelstnost, nepředstírání – „adambhitvam“), neubližování („ahimsá“), odpouštění („kšánti“ = shovívavost, trpělivost), poctivost („árjavam“ – spravedlnost), služba učitelů, čistota (pozn. vnitřní i zevní), pevnost, sebevláda,
8. lhostejnost (nelpění – „vairágja“) k předmětům smyslů, a též nepřítomnost „jáství“ („anahankára“), vnímání (spatřování) zla ve zrození, smrti, stáří, nemoci a bolesti,
9. nepřipoutanost, nelpění (neztotožňování se – „anabhisvangah“) na synu, ženě, domovu a podobně, a trvalý klid (stejnost) mysli při zakoušení (dosahování) příjemného a nepříjemného (žádoucího a nežádoucího).
10. Jóg výlučné oddanosti („ananjajógéna bhakti“) a neoddělování se („avjabhičárin“) ode Mne, uchylování se na osamělá místa, nechut' (odpor) ke společnosti (světských, pozn.) lidí,
11. vytrvalost (stálost, neochvějnost) v poznání „Já“ (v Sebepoznání – „adhjátmadžnána“), nazírání (vnímání – „daršanam“) do významu pravého poznání (do esence poznání, tj. „tattvadžnánárthadaršanam“) – toto je prohlašováno za „džnánu“ (poznání) a co se od toho liší (co je jiné – „anjathá“) je „adžnána“ (nepoznání, nevědomost).

12. Prohlásím ti to, co má být poznáno („džnéja“ - předmět poznání), kterýmžto poznáním lze dosíci (získati) nesmrtelnost („amritam“). (Je to) Parabrahm (Nejvyšší Brahman), bez počátku, o němž se praví (jenž je nazýván), že není ani „sat“ (bytí) ani „asat“ (nebytí).
13. S rukama a nohama všude, s očima, hlavami a ústy všude, s ušima všude (ON) dlí ve světech, pokrýváje (obkličuje – „ávtja“) vše.
14. Zářící vlastnostmi všech smyslů („sarvëndrijagunabhásám“), nicméně je beze (všech) smyslů; nepřipoután („asakta“), nicméně podporuje vše; prost vlastností („gun“), nicméně jejich uživatel (zakoušející, poživatel – „gunabhókr“).
15. Je vně i uvnitř všech bytostí. Je nehybný i též pohyblivý: je příliš jemný, než aby byl předmětem poznání. Je daleko a nicméně blízko.
16. A jednotný („avibhaktam“ - nerozdělený), nicméně je (zdá se) rozdělený v bytostech; má být poznán jako Podpora bytostí („bhútabhartr“), ničící (pohlcující) i tvořící (plodící – „prabhavišnu“).
17. Praví se, že je Světlem světél za temnotou (mimo, nad – „tamasah param“), Poznáním („džnána“), předmětem poznání („džnéjam“) a cílem poznání („džnánagamjam“), sídlícím („višthitam“) v srdcích všech.
18. Popsal (ustanovil) jsem ti takto krátce „pole“, právě tak jako „poznání“ a „předmět poznání“. Můj „bhakta“ (oddaný ctitel), jenž toto ví (zná), vstoupí (je pohroužen, stane se hoden – „upadjaté“) do Mé Bytosti („madbhávája“ - Mého Stavu).
19. Věz, že „prakriti“ (Příroda) a „puruša“ (Duch) jsou bez počátku, a věz též, že proměny (modifikace), změny – „vikárán“) a vlastnosti („guny“) se rodí (vycházejí) z prakriti.
20. Praví se, že „prakriti“ je příčinou ve vytváření (předvádění) příčiny a účinku (nebo: je příčinou příčiny a účinku činnosti, tj. „kárjakáranakartrtvé“), (kdežto) „puruša“ (praví se) je příčinou zakoušení (prožívání) radosti a bolesti.
21. Puruša v prakriti (tj. sídlící v prakriti) zakouší vlastnosti („guny“) zrozené z prakriti; připoutanost ke gunám je příčinou jeho dobrých a zlých zrodů (nebo: je příčinou jeho zrození v dobrých a zlých lůnech.)
22. Nejvyšší Duch („Para-puruša“) v tomto těle nazývá se též „Divákem“ („upadrastá“), „Svolujícím“ (Dovolujícím, Povolujícím - „anumantá“), Podporovatelem („bhartá“) Uživatelem (Zakoušejícím, Prožívajícím – „bhóktá“), Mahéšvarou (velkým Pánem) a Nejvyšším Já („paramátmá“).
23. Kdo takto zná „purušu“ a „prakriti“ s „gunami“, ať je v jakýchkoli okolnostech (nebo: ačkoliv jedná jakkoli - „sarvathá vartamánó), opět se nerodí.
24. Někteří spatřují „Já“ („Átmana“) v „já“ prostřednictvím meditace o „Já“, jiní sánkhja-jógem (jógem vědění), a jiní karma-jógem (jógem činnosti).
Jiný překlad: Někteří meditující spatřují Já v Já pomocí Já, jiní jógem poznání, jiní jógem činnosti.
25. Ostatní, vskutku, neznajíce tyto (stezky), uctívají podle toho, co zaslechli od jiných; tito též se dostanou (překročí) nad smrt (za smrt), uchylující se k tomu, co slyšeli, jako k nejvyššímu.
26. Ó nejlepší z Bharatovců (Bharatarestha) věz, že kdekoli (jakákoli) je zrozena nějaká věc (bytost), nehybná či pohyblivá, vzešla (povstala) ze spojení „pole“ a „Poznavatele pole“ („kšétrý“ a „kšétradžny“).

27. (Správně) nazírá (vidí), kdo vidí Nejvyššího Pána („paraméšvaram“), existujícího stejně ve všech bytostech, nehynoucího, když (ony) hynou. (nebo: nesmrtelného mezi smrtelnými)
28. Neboť, kdo vidí Pána všude stejně přítomného (dlícího), neškodí (již) „Já“ svým (nižším) „já“. Potom dosáhne nejvyššího cíle. (Pak jde k nejvyššímu Cíli.)
- Přál bych si volně přeložit: Kdo vidí Pána všude stejně přítomného, přestává ubližovat svému „Já“ ve všech bytostech, ve všem. Pak s nerozděleným duchem realizuje nejvyšší Cíl. (pozn. toto však je jen parafráze, nikoli překlad)
29. (Správně) vidí, kdo vidí, že všechny činnosti jsou prováděny pouze „prakriti“ (Přírodou), a že „Já“ („Átman“) je nečinné. (Nečinitel, nekonající atd.)
30. Když vidí rozmanitost (mnohost) bytostí spočívající (umístěnou, soustředěnou) v Jediném (v jednotě – „ékastham“) a z Tohoto se rozprostírající, potom dosáhne Brahmana.
31. Toto Nejvyšší Já („paramátma“), bez počátku, bez vlastností („nirgunatvát“), neměnné (nehynoucí, nevyčerpatelné – „avjajah), nejedná ani není dotčeno (poskvrněno, chyceno – „lipjaté“), ačkoliv sídlí v (tomto) těle.
32. Jako všepřonikající éter není poskvrněn (dotčen, připoután) vzhledem ke své jemnosti, tak „Já“ („átmá“), jež sídlí v každém těle (nebo: jež sídlí všude v těle – „sarvatrávashthitó déhé“), není poskvrněno (dotčeno).
33. Jako jediné slunce osvětluje celý svět, tak Pán pole („kšétrí“) osvětluje (toto) celé pole („kšétram“), ó Bhárato!
34. Ti, kteří okem poznání („džnánačakšušá“) vnímají takto (chápejí takto) rozlišení (rozdíl) mezi polem a Poznavatelem (Pánem) pole, a osvobození z formové „prakriti“ („bhútaprakriti – mókšam“ – nebo též: osvobození bytostí z prakriti apod.), dosáhnou (dojdou) Nejvyššího („param“).

V Upanišádě slavné Bhagavadgíty, vědě o Absolutnu (Brahmanu), Písmě o jógu, v rozhovoru mezi Šri Krišnou a Ardžunou, končí třináctá kapitola, nazvaná:

KŠÉTRAKŠÉTRADŽNAVIBHÁGA – JÓG
neboli
JÓG ROZLIŠOVÁNÍ MEZI „POLEM“ A „POZNAVATELEM POLE“

Kapitola XIV

GUNATRAJA VIBHÁGA – JÓG
neboli
JÓG ROZLIŠOVÁNÍ TŘÍ GUN (vlastností, sil přírody)

Blažený Pán pravil:

1. Prohlašuji opět ono nejvyšší poznání („džnánám džnánamuttamam“), nejlepší ze všech poznání, jež poznavše všichni mudrci, dospěli poté (po tomto životě) k nejvyšší dokonalosti („parám siddhim“).
2. Kdo, uchýlivše se k tomuto poznání, dosáhli se Mnou jednoty (ztotožnění – „sádhamjam“), nerodí se v době stvoření („sargé“), ani nejsou dotčeni (rozrušení, znepokojení – „vjathanti“) v čase „pralaji“ (tj. zničení, rozpuštění).
3. Moje lůno je „mahadbrahma“ (velký Brahma – „prakriti“); v ně vkládám (vrhám – „dadhámi“) zárodek (sémě – „garbham“) a z něho (povstává, pochází) zrození všech bytostí, ó Bhárato!
4. Ó synu Kuntí! Jakékoli tvary (podoby) a v jakýchkoli lůnech jsou předváděny, „mahadbrahma“ („prakriti“) jest jejich Lůnem, a Já jsem Otcem, skytajícím (dávajícím, vrhajícím) sémě.
5. „Satva“ (čistota, dobrota), „radžas“ (vášeň, činnost, neklid), „tamas“ (tupost, nečinnost), tyto „guny“ (složky, vlastnosti) zrozené z přírody („prakriti“) poutají v těle Nehynoucího (Neměnného) obyvatele těla, ó Mahábáho! (nebo: poutají v těle Vtělené, Nehynoucí...)
6. Z těchto („gun“) „satva“, vzhledem k své čistotě („nirmalatvát“ – neposkvrněnosti) je zářící (osvětlující – „prakásakam“) a prosta nemoci („anámajam“ – zdravá, prospěšná, šťastná). Spoutává („badhnáti“ = zabíjí?) připoutanosti ke štěstí a připoutanosti k poznání (vědění – „džnáné“), ó Nevinný („anagha“).
7. Věz, že „radžas“ je vášnivě přirozenosti (lépe: má povahu přitažlivosti, přichylnosti - „rágátmakam“) a je pramenem žízně a připoutanosti (tršnášangasamudbhavam“), ó synu Kuntí. Připoutanosti k činnosti pevně poutá Obyvatele těla („déhinam“ = Vtěleného).
8. Leč poznej, že „tamas“ je zrozen z nevědomosti (nevědění – „adžnána“), a klame (mate, podvádí – „móhanam“) všechny vtělené bytosti („sarvadéhinam“ – všechny obyvatele těla). Poutá je pevně, ó Bhárato, nedbalostí („pramáda“), leností (zahálkou, nečinností) a spánkem.
9. „Satva“ poutá ke štěstí, „radžas“ k činnosti, avšak „tamas“, ó Bhárato, zahaluje (zakrývá, obkličuje – „ávtja“) poznání („džnánu“), poutá k nedbalosti („pramáda“).
10. „Satva“ povstává (převládá), když je přemožen „radžas“ a „tamas“, ó Bhárato; „radžas“, je-li přemožena „satva“ a „tamas“; „tamas“, je-li přemožena „satva“ a „radžas“.

Lze též překládat: „Satva“ převládá přemáhajíc „radžas“ a „tamas“, „radžas“ převládá přemáhaje „satvu“ a „tamas“, „tamas“ převládá, přemáhaje „satvu“ a „radžas“, ó Bhárato!

11. Když všemi branami („sarvadvárésu“) tohoto těla září (proudí, proniká) světlo („prakášam“) poznání („džnány“), lze poznat, že „satva“ se zmnožila (vzrostla, nebo: že „satva“ převládá).
12. Lakota (hrabivost), činnost, podstoupení činnosti (zabývání se, započetí činnosti), neklid, toužení (touha, bažení, žádost) povstávají, když „radžas“ převládá (vzrostl, zmnožil se atd.), ó nejlepší z Bharatovců!
13. Temnota (ne-světlo – „aprakášah“), nečinnost, nedbalost a klam povstávají, když „tamas“ převládá (vzrostl, zmnožil se), ó Kurunandano (ó Radosti Kuruovců).
14. Když vtělená (duše – bytost – „déhabhrt“) je postižena „pralajou“ (zánikem, rozpuštěním, smrtí) při převládající „satvě“, tu dosáhne čistých (neposkvrněných světů těch, kteří znají Nejvyšší (nebo: čistých světů znatelů Nejvyššího).
15. Postižena „pralajou“ při „radžasu“, zrodí se mezi těmi, kteří jsou připoutáni k činnosti; a zemře-li („pralínah“) v „tamasu“ rodí se v lůnech (bytostí) nerozumných (nevědomých – „múdhajónisu“).
16. Praví se, že ovoce dobré činnosti je „satvické“ a čisté (bez poskvrny – „nirmalam“); vpravdě ovoce „radžasu“ jest bolest; a „tamasu“ nevědomost.
17. Ze „satvy“ povstává „džnána“ (poznání), z „radžasu“ lakota (hrabivost), a z „tamasu“ povstává nedbalost, klam a také nevědomost („adžnána“).
18. Ti, kteří jsou upevněni (kteří sídlí) v „satvě“, jdou nahoru, (kteří sídlí) v „radžasu“ zůstávají uprostřed, a ti, kteří sídlí v tendencích nejnížší guny („džaghanjagunavrttisháh“) „tamasu“, jdou dolů.
19. Když pozorovatel („drastá“ - zřec, přihlížející) nevnímá (nepozoruje) jiného činitele („kartáram“) než guny, a když poznává to, co je vyšší než ony, dosáhne Mé Bytosti.
Také lze překládat místo „vyšší“ – „param“ – co je nad nimi, nebo za nimi.
20. Vtělená (duše – bytost – „déhí“) dostavši se za tyto tři (nad tyto tři) guny, z nichž se vyvinulo tělo, prosta zrození, smrti, rozkladu a bolesti, dosáhne nesmrtelnosti.

Ardžuna pravil:

21. Jaké jsou znaky toho, jenž se dostal nad tři guny, ó Pane? Jaký je způsob jeho života (jeho chování – „ačarah“) a jak se dostává (dostal) nad tyto tři guny?

Blažený Pán pravil:

22. Světlo, činnost a klam – nemá je v nenávisti, ó Pánduovče, když jsou přítomny, ani po nich netouží, když jsou nepřítomny (když přestaly).
23. O tom, kdo sedí jako nezúčastněný (nestranný), nepohnutý („na vičáljaté“) gunami, poznávající, že (zde) jsou činný guny, je uvnitřněný („avatisthati“ – self-centred – soustředěn, umístěn v sobě) a nekolísající („ingaté“ - nepohnutý),
Jinak bych to přeložil: kdo jako nezúčastněný není pohnut gunami, kdo uvnitřněn a nepohnut takto sleduje činnost gun,
24. stejný v bolesti i radosti, kdo dlí v sobě samém (ve svém vlastním já – „svastháh“), komu hrouda země, kámen a zlato jsou totéž, stejný k milému i nemilému („tuljaprajápirjah“), pevný, stejný při hanění i chvále,
25. stejný ve cti i potupě, stejný k příteli i nepříteli, vzdav se všech podnětů k činnosti (zahajování činností – „sarvárambhaparitjági“), o tom se praví, že se dostal nad guny.

26. A kdo Mně slouží s neochvějnou láskou (oddaností – „avjabhičáréna bhaktijógena“), dospěv (povstav) nad guny, je způsobilý stát se Brahmanem.
27. Neboť „Já jsem“ sídlo Brahmana, nesmrtelného a neproměnného (nehynoucího, nevyčerpatelného – „avjajasja“), věčné „dharmy“ (zákon, náboženství, mravní řád) a absolutního Blaha.

Jina variace: Neboť Já jsem sídlo Brahmana, nesmrtelné a neproměnné (sídlo), věčné „dharmy“ a absolutní blaženosti.

V některých překladech je místo Brahman „Brahmá“, čili Tvůrce, Stvořitel; v originále je však: „Brahmano hi pratisthāham...atd.

V Upanišádě slavné Bhagavadgíty, vědě o Absolutnu (Brahmanu), Písmě o jógu, v rozhovoru mezi Šri Krišnou a Ardžunou, končí čtrnáctá kapitola, nazvaná:

GUNATRAJAVIBHÁGA – JÓG
neboli
JÓG ROZLIŠOVÁNÍ TŘÍ GUN

Kapitola XV

PURUŠOTTAMA – JÓG
neboli
JÓG NEJVYŠŠÍHO DUCHA

Blažený Pán pravil:

1. O neměnném (nehynoucím, nezničitelném, nevyčerpatelném – „avjaja“) stromu „asvattha“ říkají, že má kořen nahoře a větve dole. Jeho listy jsou Vědy (dosl. „čandámsi“ verše hymnů), a kdo toto zná, je znalec Véd („védavit“).
2. Jeho větve se rozkládají dolů i nahoru, živeny gunami (silami – vlastnostmi); smyslové předměty jsou jeho výhonky (poupata); a dolů do světa lidí vymršťuje (vztahuje) kořeny, dáváje vznikati činnosti.
3. Jeho tvar zde (na tomto světě) není vnímán jako takový, ani jeho konec, ani jeho počátek, ani jeho základ (neboli místo, kde je jeho kořen); rozetnuv tento pevně zakořeněný strom „asvattha“ ostrou (mocnou – „drdhéna“) sekerou (mečem) nepřipoutanosti,
4. měl by se (člověk) ucházet (usilovat) o onen Cíl („padám“ - sídlo, stezka), odkud po dosažení není opětného návratu. Uchyluji se do oné Prvotní Bytosti („puruša“ – Duch), odkud vyšla (proudem se vylila, povstala) starobylá síla (činnost - „pravrttíh“).

Jiné vyjádření: Potom musí být hledána ona stezka, ze které ti, kteří ji dosáhli, opět se nevracejí, říkajíce: Hledám útočiště v oné Prvotní Bytosti, ze které vyšel tento starobylý proud světa (kosmický proces).

5. (Ti), kteří jsou prosti pýchy a klamu, kteří přemohli zlo (chybu) připoutanosti, kteří neustále (věčně) dlí v „Já“, jejichž žádosti byly zcela zapuzeny (utišeny, umlčeny – „vinivrttakamáh“), prosti párů protikladů známých jako radost a bolest, neoklamání, dosáhnou onoho neměnného (věčného – „avjaja“) cíle (stavu, sídla – „padam“).
6. Slunce, měsíc ani oheň zde nezáří; tam dospěvše nevracejí se; je to Moje Nejvyšší Sídlo (obydlí – „dháma“).
7. Věčný zlomek (částice) Mne Sama, když se stal „džívabhútu“ (duší, vtělenou bytostí) ve světě „džívů“, táhne k sobě (pět) smyslů s myslí (jako šestou), které spočívají v „prakriti“ (Přírodě).
8. Když Pán („íšvarah“) obdrží (přijme) tělo a když je opouští, bere tyto (smysly a mysl) a odnáší je (dosl. jde s nimi), jako vítr vůně (pachy) z jejich míst (sídel).
9. Předsedaje („adhištáha“), uchu, oku, hmatu, chuti a čichu, právě tak myslí, zažívá (požívá, těší se) smyslové předměty.
10. Oklamáný Ho nevidí, odcházejícího, setrvávajícího a zakoušejícího (požívajícího, zažívajícího) nebo ve spojení s gunami, (avšak) ti, kteří mají „džnánačakšuṣah“ (oko vědění, oko moudrosti), spatřují Ho.
11. Jógini, kteří usilují (o dokonalost – „jatantah“), spatřují Ho jako sídlícího v sobě (dlícího v „já“ = „átmany avasthitam“), (nebo: jako sídlícího v nich), avšak nečistí (neočistění – „akrtátmánah“) a neintelligentní, ačkoli o to usilují, nespatřují Ho.

volně: Takoví nevědomí lidé nemohou Ho spatřit, i kdyby o to usilovali.

12. Onu zář (světlo – „tedžas“) jež dlící v slunci osvětluje celý vesmír (svět – „džagat“), jež je v měsíci a v ohni, poznej jako zář Moji.
  13. Prostupuje (vnikaje) zemí podporují všechny bytosti Mou silou (mocí – „odžas“); a stav se šťavnatou „sómou“ (měsícem), živím všechny byliny (nebo rostliny – „aušadhi“).
  14. Stav se „vaišvánarou“ (zaživacím ohněm), sídlím v tělech živoucích bytostí, a spojen (sdružen) s „pránou“ (nahoru směřujícím dechem, tj. výdechem) a „apánou“ (dolu směřujícím dechem, tedy vdechem), stravuji čtyři druhy potravy.
  15. A Jsem usazen v srdcích všeho; ode Mne (ze Mne) je paměť, poznání právě tak jako jejich nepřítomnost (zničení – „apóhanam“). Já jsem vskutku On, jenž je znám ve všech Védách. Vskutku, Já jsem autorem Védanty i znalcem Véd.
  16. V tomto světě jsou dvě bytosti (purušové), pomíjející (zničitelná – „kšara“) a nepomíjející (nehynoucí, nezničitelná – „akšara“). Všechny bytosti jsou pomíjející („kšara“) a „kútastha“ (absolutně neměnné) je nazýván nepomíjejícím („akšara“).
  17. Leč odlišný (jiný) je nejvyšší Puruša (Duch) jenž je nazýván Paramátma (Nejvyšší „Já“), nehynoucí (věčný – „avjaja“) Pán („išvara“), jenž pronikaje tři světy, udržuje (podporuje, vyživuje) je.
  18. Poněvadž Já přesahuji (vynikám, předčím) pomíjející a jsem též vyšší než nepomíjející („akšara“, „akšara prakriti“ podle Tilaka), jsem prohlašován (oslavován, znám) za Nejvyššího Purušu („puruša + uttama“) ve světě i ve Védách.
  19. Kdo neoklamán Mne takto poznává jako Nejvyššího Purušu, znaje vše (znatel všeho, vševědoucí – „sarvavit“) uctívá Mne celou svou bytostí (z celého srdce) ó Bhárato!
  20. Takto byla Mnou učena tato nejtajnější věda (nauka), ó Nevinný (bezhršný – „anagha“). Poznáváje toto, člověk se stane moudrým („buddhimán“ = buddha) a všechny jeho povinnosti se skončily (byly dokonány, splněny, tj. bylo učiněno vše, co mělo být učiněno – „krtaktja“), ó Bhárato!
- Jinak přesněji: Poznáváje toto, člověk se stane moudrým („buddhimán“) a dovršitelem (dokonatelem) činnosti („krtaktja“), ó Bhárato!

V Upanišádě slavné Bhagavadgíty, vědě o Absolutnu (Brahmanu), Písmě o jógu, v rozhovoru mezi Šri Krišnou a Ardžunou, končí patnáctá kapitola, nazvaná:

PURUŠOTTAMA – JÓG
neboli
JÓG NEJVYŠŠÍHO DUCHA

Kapitola XVI

DAIVÁSURASAMPAD – VIBHÁGA – JÓG neboli POVAHA BOŽSKÉ A DÉMONICKÉ MYSLI

Blažený Pán pravil:

1. Nebojácnost, čistota mysli (srdce – „sattvasamsuddhi“), pevnost v poznání a jógu (koncentraci – pozn. Radhakar.), dobročinnost (dávání almužen, štědrost – „dánam“), ovládání smyslů (sebevláda – „damah“) a obět' („jadžna“), studium Písem, askese, přímost (poctivost, spravedlivost – „árjavam“),
2. neublížování (nezabíjení – „ahimsá“), pravdivost („satjam“), nepřítomnost hněvu (zlosti – „akródhah“), zřeknutí se („tjága“, pozn. Tilak: zřeknutí se ovoce činnosti), klid („šanti“), nevyhledávání chyb (nepomlouvání – „apaišunam“), soucit s bytostmi, nežádostivost (nepřítomnost lačnosti, chtivosti – „alóluptvam“), jemnost (něžnost, mírnost – „márdavam“), skromnost (pocit studu při nesprávné činnosti – „hrí“), stálost (nepřítomnost vrtošivosti, nestálosti, neužitečné činnosti – „ačápalam“),
3. síla (ráznost, energie, ale také skvělost, zář, sláva – „tedžah“), odpouštění, duchovní trpělivost („dhrtih“ – pevná mysl, statečnost, odhodlanost), čistota („saučam“), nepřítomnost záští, nepřítomnost domýšlivosti (pýchy, velikášství – „atimánita“) – tyto vlastnosti, ó Bhárato, jsou údělem tomu, jež je zrozen pro božský stav.

Poslední verš lze také překládat: ...toto jsou vlastnosti toho, kdo se narodil s božskou povahou...

Nebo: ...tyto (vlastnosti) jsou získány těmi, kdož se narodili k božskému údělu (nebo s „božským vybavením, nadáním“).

4. Pokrytectví, domýšlivost („darpa“), marnivost (sobecký cit, samolibost – „abhimánah“), hněv a též drsnost (hrubost, krutost – „párušjam“) a nevědomost („adžnána“), náležejí (jsou údělem), ó Pártho, tomu, kdo je zrozen pro démonický stav.

Nebo, jak shora uvedeno: ...tyto vlastnosti náležejí tomu, kdo se narodil s démonickou povahou (vybavením)...

5. Božská povaha (přirozenost, stav – „sampať“) vede (je míněna pro) k Osvobození, démonická k otroctví. Nermuť se, ó Pánduovče, ty ses narodil s božským vybavením (vlastnostmi, povahou).
6. V tomto světě jsou dva druhy bytostí, božské a démonické. Božské byly popsány podrobně. Slyš, ó Pártho, ode Mne o (bytostech) démonických.
7. Démonické (bytosti) nevědí co by mělo být učiněno (dosl. co je „pravrtti“) a co by nemělo být učiněno (dosl. nevědí co je „nivrtti“). Není v nich ani čistota („saučam“), správné chování či pravda.

Jinak lze přeložit: Démoni neznají co je „pravrtti“ (činnost) a co je „nivrtti“ (nečinnost, zřeknutí se činnosti). Není v nich čistota, správné chování ani pravda.

8. Oni říkají: „Svět je neskutečný“ („asatjam“ – bez pravdy) bez (morálního) základu („apratistham“ – bez podpory), bez Stvořitele (Boha, Pána – „anišváram“), způsobený vzájemným spojováním („aparasparasambhútam“), maje chtíč (žádost – „kámahaitukam“) za svou příčinu, co jiného?

Někteří závěr překládají takto: ...není způsoben řádným příčinným sledem (tedy povstal náhodou – pozn.) a vše je (zde) jenom pro potěšení.

9. Chovající (přijímající pevně) tento názor, tyto ztracené (pobloudilé, zničené) duše mdlého rozumu a krutých (divokých) činů, povstávají jako nepřátelé světa ku jeho zničení.
10. Naplnění (opření o, oddávající se) nenasytným chtíčem, plni pokrytectví, pýchy (velikášství?) a domýšlivosti, držíce se vlivem klamu nesprávných názorů (zlých idejí) jednají s nečistými rozhodnutími („asučivratáh“).
11. Posedlí (oddávající se, pohroužení do) nesčetnými starostmi až do konce (svého) života, považující uspokojení žádostí (chtíčů) za svůj nejvyšší cíl, pevně věříce (cítíce), že to je všechno,

Dosl. překlad počátku verše: ...oddávající se nesčetným starostem, končícím pouze smrtí (nebo: které končí pouze smrtí...)

12. spoutání stovkami pout žádosti (naděje – „ásápášašataih“), oddání chtíči a hněvu, usilují o hromadění bohatství nezákonnými (nespravedlivými, nepoctivými) prostředky, aby uspokojili své žádosti.
(Nebo: kvůli smyslovému potěšení – „kámabhógártham.)
13. „Toto bylo mnou získáno dnes, této tužby (žádosti, splnění) dosáhnu (zítra – pozn.); toto je moje a také toto bohatství bude moje (v budoucnu).“
14. Tento nepřítel byl mnou zabit, a též ostatní (nepřátele) zabiji. Já jsem pán („íšvarah“). Já užívám (raduji se, jsem užívající – „bhógi“). Já jsem dokonalý („siddhah“), mocný a šťastný.
15. „Já jsem bohatý a urozený (z dobré rodiny – pozn.). Kdo jiný se mi vyrovná? Chci obětovat, chci dávat, chci se radovat;“ takto oklamání nevědomostí,
16. zmatení (vedení na scestí) mnohými představami (myšlenkami), zapletení do léček (smyček, ok) klamu, oddání uspokojování chtíče (žádostí), padají do nečistého (ohavného) pekla.
17. Samolibí, umínění, plni pýchy a opojení z bohatství, obětují (vykonávají oběti) formálně pro okázalost, bez ohledu na předpisy (ustanovení Písem).

Nebo též: vykonávají oběti formálně pro okázalost a jinak (opačně) než ustanovují Písma.

18. Oddání egoismu („jáství“ – „ahankáram“), moci (síle), pýše, chtíči a hněvu, nenávidí Mne tyto zlomyslní lidé v tělech svých i jiných (ostatních).
19. Tyto kruté nenávisníky (nepřátele), nejhorší z lidí, vrhám neustále jenom (navždy, na věky – „adžasram“) do démonických lůn v tomto koloběhu zrození a smrti („samsáréšu“).
20. Ó synu Kuntí! Vcházejíce do démonických lůn, a oklamání, od zrození ke zrození, nedosahují Mne, (ale) sestupují (padají) na ještě nižší stezku („gatim“ – cíl, stav, podmínka).

Závěr tohoto verše je také překládán: „padají do okolností (podmínek) ještě nižších než je jejich přítomný stav“

Nebo: „nakonec dosáhnou nejnižšího stavu“

21. Trojí je brána pekla osudná (zhoubná, nebezpečná) duši („átmanu“ – „já“): chtíč, zášť a lakota (hrabivost, chtivost, lačnost); pročež tyto tři by měly být opuštěny.
22. Ó synu Kuntí! Člověk osvobozený z těchto tří bran temnoty („tamódvárah“) koná to, co je pro něho sama (duši – „átmana“) prospěšné (dobré), a posléze dosahuje nejvyššího Cíle (stavu – „parám gatim“).
23. Ten, kdo odvrhnuv předpisy (ustanovení, uzákonění) Písem, jedná pod vlivem (nápirem, z podnětů) žádostí (jinými slovy: „kdo dělá co se mu líbí...“), nedosáhne ani dokonalosti, ani štěstí, ani nejvyššího Cíle (stavu – „parám gatim“).
24. Proto: nechť jsou Písma autoritou v rozhodování, co by mělo být a co by nemělo být učiněno. Znajе, co říkají předpisy Písem, konej zde (na tomto světě) činnost.

V Upanišádě slavné Bhagavadgíty, vědě o Absolutnu (Brahmanu), Písmě o jógu, v rozhovoru mezi Šri Krišnou a Ardžunou, končí šestnáctá kapitola, nazvaná:

DAIVÁSURASAMPAD – VIBHÁGA – JÓG
neboli
POVAHA BOŽSKÉ A DÉMONICKÉ MYSLI

Kapitola XVII

ŠRADDHATRAJA – VIBHÁGA – JÓG neboli JÓG TROJÍHO ROZDĚLENÍ VÍRY

Ardžuna pravil:

1. Ó Krišno! Jaký je stav (okolnosti, poměry – „ništa“) těch, kdo odkládajíce (nedbajíce, nevšímajíce) ustanovení Písem, vykonávají oběti s vírou? Je „satvický“, „radžasický“ anebo „tamasický“?

Volně řečeno: Jaké „guně“ náleží vykonávání obětí s vírou?

Blažený Pán pravil:

2. Trojího je víra vtěleného, vrozená (náležející, vlastní – „svabhávaja“) jeho přirozenosti: satvická, radžasická a tamasická. Poslyš, jak tomu tak je. (nebo: Poslyš o tom!)
3. Víra každého, ó Bhárato, je v souladu s (jeho) přirozeností. Člověk je složen z víry; jaká je víra člověka, takový je vskutku on.
4. Satvičtí (čistí, dobří) lidé uctívají bohy; radžasičtí (vášniví) uctívají „jakšásy“ a „rákšásy“, (skřítky a demony), a ostatní, tamasičtí (oklamání, nevědomí, tupí) lidé uctívají duchy zemřelých („prétán...“) a duchy přírodní (elementály – „bhútaganán“).
5. Ti lidé, kteří provádějí strašnou („ghóram“) askesi, neukládanou Písmi, oddání pokrytectví a egoismu, podněcování silou chťice a připoutanosti,
6. nesmyslní („ačétasah“ – nevědomí), mučí seskupené tělesné elementy („bhútagramam“) a také Mne, jenž sídlím uvnitř těla. – Věz, že tyto jsou démonického rozhodnutí (odhodlání).
7. Také potrava, jež je každému milá (kterou rád pojídá – pozn.) je trojí, právě tak jako oběti askese a dávání almužen (dobročinnost – „dánam“). Slyš jejich rozdělení.
8. Pokrmy, které zvětšují (podporují) život, čistotu (dosl. „satvičnost“), sílu, zdraví, radost (štěstí – „sukha“) a veselost (dobrou mysl – dobrou chuť), které jsou chutné (sladké), olejovité (podajné – „snigdháh“), výživné a příjemné – (tyto pokrmy) jsou milé lidem satvickým.
9. Pokrmy, které jsou hořké, kyselé, slané, velmi horké, ostré, suché (vysušující, drsné) a palčivé, jsou milé lidem radžasickým a způsobují bolest, zármutek a nemoc.
10. To, co je zvětralé (vystydlé – „játajámam“), bez chuti (nechutné), zatuchlé (zasmrádlé), zkažené a (též i) nečisté (odpadky, zbytky), je potravou milou lidem tamasickým.
11. Ona oběť, jež je lidmi obětována bez touhy po odměně podle ustanovení Písem (nebo: jak je přikázáno Písmi), a s pevnou vírou (přesvědčením), že je to povinnost, jest (oběť) „satvická“ neboli čistá.
12. Leč oběť, ó nejlepší z Bharatovců („bharatsrěštha“), obětovaná se snahou o odměnu (s vyhledáváním odměny) a pro okázalost, poznej jako oběť „radžasickou“.
13. Oběť, jež není ve shodě s ustanovením Písem (zákona), ve které není rozdávána (rozdělována) potrava („asrštánam“), bez „manter“ (zpívání hymnů), bez dávání

- platu (pozn. bráhmanům za vykonávání obřadu), která je zbavena víry; (tato oběť) je prohlášována za „tamasickou“.
14. Uctívání bohů, dvakrát zrozených („dvidža“), učitelů („guruů“) a moudrých, čistota, přímota (upřímnost, poctivost), celibát (zdrženlivost – „brahmačarjam“) a neubližování (nezabíjení – „ahimsá“) – to se nazývá askesí (pokáním – „tapah“) těla.
  15. Řeč, která nepopouzí (nepohoršuje), pravdivá, příjemná a prospěšná (blahodárná), opakované studium (Véd) – to se jmenuje askesí (pokáním) řeči.
  16. Uklidnění mysli (odevzdání? – „manahprasádah“), laskavost (jemnost, dobrosrdečnost), mlčení („maunam“), sebevláda, čistota mentálního postoje (mysli – „bhávasamsuddhih“) – to se nazývá askesí (pokáním) mysli.
  17. Tuto trojí askesi, prováděnou lidmi, kteří jsou pevní (vyrovnaní, pohroužení do jógu „juktaih“), kteří mají nejkrasnější (nejvyšší) víru a netouží po odměně, nazývají „satvickou“ (askesí).
  18. Askese, jež je prováděna se zřetelem (aby byla získána) k úctě (ocenění nebo pověsti), vážnosti a uctívání pro okázalost (podívanou – pokrytecky = „dambhena“), – je zde nazvána (řečena) „radžasickou“, (tato askese) je nestálá a přechodná (prchavá).
  19. Ona askese, jež je prováděna s pošetilou umíněností (míněním, úmyslem), sebetřýzněním, nebo za účelem ublížení (zničení, smrti) druhému (jiným, ostatním), je prohlášována za „tamasickou“.
  20. Onen dar, jenž je učiněn tomu, kdo (na oplátku) nic nečiní, s pocitem (poznáním, přesvědčením), že je povinnost dávat, a na vhodném místě, ve (vhodném) čase a vhodné (zbožné, asketické) osobě, onen dar je považován za „satvický“.
  21. Leč onen dar, který je dáván s úmyslem (nadějí, ideou) (něco) přijmout na oplátku, nebo s vyhlídkou (očekáváním) na odměnu (ovoce – „phalam“), nebo (učiněný) s nechutí, (onen dar) je považován za „radžasický“.
  22. Dar učiněný (daný) na nesprávném místě a v (nesprávné) době a nevhodné (nezasloužilé) osobě, bez (prokázání) úcty nebo s urážkou (pohrdáním), (onen dar) je prohlášován za „tamasický“.
  23. „Óm tat sat“, toto bylo prohlášeno za trojitý symbol (nástin) Brahmana. Tímto byly kdysi (za starodávna) ustanoveni (stvořeni – „vihitáh“) bráhmané, Vědy a oběti.
  24. Proto s výrokem „Óm“ jsou studenty „védánty“ („brahmavádinám“) nebo studenty Brahmana) vždy začínány (podstupovány) oběti, dary a askese, přikázané (předepsané) Písmi.
  25. S výrokem „tat“ bez myšlenky na ovoce (odměnu) jsou hledateli spásy vykonávány obětní a asketické skutky a rozmanité dávání (skutky dávání, dobročinnosti).
  26. Slovo „sat“ je užito ve smyslu skutečnosti a dobroty (svatosti – „sádhubhávé“); a tak tedy, ó Pártho, slovo „sat“ je užito pro chválihodnou (vhodnou, slibnou, příznivou, šťastnou, dobrou) činnost.
  27. Pevnost v oběti, askesí (pokání) a dávání je též nazývána „sat“ a též činnost ve spojitosti s nimi se nazývá „sat“.
  28. Cokoliv je obětováno, dáváno nebo vykonáváno, a jakákoliv askese (pokání) je cvičena (prováděna) bez víry, ó Pártho, je to nazýváno „asat“ (čili zbaveno pravdy a dobroty), a nemá to významu (ceny; je to nicotné a ničemné) zde ani tam (po smrti).

V Upanišádě slavné Bhagavadgíty, vědě o Absolutnu (Brahmanu), Písmě o jógu, v rozhovoru mezi Šri Krišnou a Ardžunou, končí sedmnáctá kapitola, nazvaná:

ŠRADDHATRAJA – VIBHÁGA – JÓG
neboli
JÓG TROJÍHO ROZDĚLENÍ VÍRY

Kapitola XVIII

MÓKŠA – SANJÁSA – JÓG neboli JÓG OSVOBOZENÍ ODŘÍKÁNÍM

Ardžuna pravil:

1. Ó Mahábáho! Přeji si poznat pravou povahu (přirozenost, esenci) odříkání („sanjása“) a zřeknutí se (vzdání, opuštění – „tjága“), jedno po druhém (postupně), ó Hrišíkésó! (místo: „jedno po druhém“ překládá se též: „rozdíl mezi nimi“)

Blažený Pán pravil:

2. Mudrci (poetové, pěvci – „kavajah“) rozumějí „sanjásou“ odříkání se činnosti podněcované touhou; učení (moudří - „vičakšanáh“) prohlašují, že „tjága“ je zřeknutí se ovoce vší činnosti (všech činností).
3. Někteří učenci (filosofové – „manišinah“) prohlašují, že činnost by měla být opuštěna (nebo, že od činnosti by mělo být upuštěno) jako zlo, zatím co jiní prohlašují, že obětní skutky, dary (almužny) a askese by neměly být opomíjeny (opouštěny).
4. Slyš ode Mne (konečnou) pravdu (závěr – „nisčajam“) o tomto „tjága“ (zřeknutí se, vzdání, opuštění), ó nejlepší z Bharatovců; zřeknutí se („tjága“), ó nejlepší z lidí, je prohlašováno trojí (tří druhů – „trividhah“).
5. Obětní skutky, dary a askese (pokání) neměly by být opouštěny (zanechávány), nýbrž měly by být konány. Neboť oběť, dar (almužna) a též askese jsou očišťovatelé moudrého (filosofa – „manišínám“).
6. Leč i tyto skutky měly by být vykonávány bez (s opuštěním) připoutanosti („sangam“) a touhy po ovoci (odměně). Ó Pártho, toto je Moje jisté (rozhodné) a nejlepší (konečné) přesvědčení.
7. Vpravdě – „sanjása“ (odříkání, zřeknutí se) povinné činnosti není správná (vhodná, náležitá); vzdání se (této činnosti) téže z klamu je považováno za „tamasické“.
8. Ten, kdo se vzdává strastné (bolestné) činnosti ze strachu před tělesným utrpením (námahou, soužením), provádí pouze „radžasické“ zřeknutí („tjágam“) a neobdrží ovoce (odměnu) zřeknutí se.
9. Ó Ardžuno! Je-li činnost, která má být vykonána (tj. povinná činnost „nijatam“), prováděna se zřeknutím se připoutanosti a ovoce (tj. touhy po ovoci), - ono „zřeknutí se“ je považováno za „satvické“.
10. („Tjági“ tj.) člověk, který se odříká, (vzdává), nechová odpor („dvésti“) k nepříjemné činnosti, ani není připoután k příjemné (činnosti). Je proniknut (obdařen, jeho přirozeností je – „satvasamávištah“) čistotou, inteligencí, a je zbaven pochyb. (nebo: Jeho pochybnosti jsou rozptýleny, rozřaty).
11. Vskutku, není možné pro vtělenou bytost („déhabhrtá“) vzdání se zcela činnosti; avšak ten, kdo se zříká (vzdává, opouští) ovoce činnosti, je nazýván člověkem, který se odříká („tjági“).
12. Trojí ovoce (odměna) činnosti vzniká (vyplývá, povstává) po smrti těm, kteří se neodříkají („atjáginam“), a sice: nepříjemné, příjemné a smíšené, nikoliv však těm, kteří se odříkají („sanjásínám“).

13. Ó Mahábáho! Nauč se ode Mne pěti příčinám (činitelům, hlavním okolnostem – „káranáni“) pro dokonání všech činností, dle ustanovení (prohlášení, zmínění) nauky Sánkhja, (jež učí) skončení vši činnosti („krtánté“).
14. Místo (sídlo – tělo – „adhištánam“), činitel („kartá“), různé nástroje (smysly – „karanam“), odlišná úsilí („prthakčéštá“, tj. tvůrčí síly v orgánech během činnosti), a jako páté dozírající (vládnoucí) božstvo (orgánů).
15. Ať člověk vykonává jakoukoli činnost svým tělem, mluvou a myslí – správnou nebo nesprávnou (dosl. „opačnou“ – „viparítam“) – těchto pět ji způsobuje (nebo: je její příčinou).
16. Za těchto okolností (je-li tomu tak), ten, kdo hledí na nezávislého (jediného, samotného) Átmána („Já“) jako na činitele, ten, máje převrácenou mysl (inteligenci „durmatih“) a nevyvíčený rozum (soudnost, porozumění – „akrtabuddhitvát“), nevidí (správně).
17. Ten, kdo je prost sobeckého postoje (pojmu, smyslu – „ahankrtó bhavó“), jehož rozum („buddhi“) není poskrvněn, třebaže zabíjí tyto lidi, (vskutku) nezabíjí, ani není poután (činností). („Ahankrtó bhavó“ lze také přeložit: kdo je prost pojmu: „já“ jsem činitel“)
18. „Džnána“ (poznání), „džnéja“ (poznávané) a „paridžnátá“ (poznávatel) tvoří trojitý podnět k činnosti („trividhá karmačódaná“); nástroj (orgán – „karanam“) činnost („karma“) a činitel („kartá“) tvoří takto trojí základ činnosti („karmasangraha“).
19. „Džnána“ (poznání), „karma“ (činnost) a činitel („kartá“) jsou ve vědě o gunách („gunasankhjáné“, tj. ve filosofii Sánkhja) prohlašovány pouze za trojí (tří druhů – „tridhá“) podle rozdělení gun. Náležitě tedy o nich poslouvej!
20. Ona „džnána“ (poznání), kterou (člověk) zří jedinou neměnnou (nevyčerpatelnou, nehynoucí – „avjaja“) Skutečnost ve všech bytostech, nedílnou v rozděleném (tj. neoddělenou ve všech oddělených bytostech - pozn.), věz, že (tato „džnána“) je „satvická“.
21. Leč ona „džnána“, která spatřuje ve všech bytostech různé jsoucnosti (entity) odlišných druhů a vzájemně se lišící, věz, že ona „džnána“ (poznání) je „radžasická“.
22. Leč ono (poznání), které ulpívá na jednom (jednotlivém) účinku (věci „karjé“, výsledku, smyslu, záměru) jako kdyby to byl celek, nerozumné, nezakládající se na pravdě (tj. bez pochopení základních principů) a omezené (nepatrné, malé „alpam“) – (ono poznání) je prohlašováno za „tamásické“.
23. Předepsaná (ustanovená, povinná) činnost, vykonávaná bez připoutanosti, bez přichylnosti a odporu (lásky a nenávisť – „arágadvéšatah“) a tím, kdo netouží po ovoci (odměně), ona činnost je prohlašována za „satvickou“.
24. Leč ona činnost, konaná s toužením po splnění žádostí, nebo s egoismem, nebo s velkou námahou (úsilím) – je prohlašována za „radžasickou“.
25. Ona činnost, která je podstupována z klamu („mohat“) bez ohledu na následky, ztrátu (škodu, zničení, zmenšení – „kšajam“), ublížení („himsám“) vlastní způsobilost (schopnost – „paurušam“), (ona činnost) je prohlašována za „tamásickou“.
26. Činitel, který je prost připoutanosti, (jenž) nesobecký (nebo: jenž neříká: „já“), (jenž je) pevný (nebo: obdařen pevností, též vytrvalostí, odhodláním) a nadšený (horlivý, zapálený), a jenž není pohnut (dotčen – „nirvikárah“) úspěchem (zdarem) či neúspěchem (nezdarem) se nazývá „satvickým“ (čistým).

27. Činitel vášnivý (náruživý, připoutaný – „rágí“), žádostivý ovoce činnosti, hrabivý (lakotný – „lubdhah“), násilnický (krutý – „himsátmakah“), nečistý („asučih“), dotčený (zviklaný, pohnutý) radostí a žalostí, - je nazýván „radžasickým“.
28. Činitel nevyrovnaný (nestálý – „ajuktah“), hrubý (sprostý, vulgární – „prákrta“), umíněný (neoblomný – „stabdhah“), podvodný, zlomyslný („naiškrtikah – tj. připravující jiné o jejich dobro), líný, sklíčený (malomyslný – „višádí“), a otálející (odkládající – „dírghasútrí“), - je nazýván „tamasickým“.
29. Ó Dhanandžajo! Slyš nyní o trojím rozdělení rozumu a pevnosti („dhrté“h“) podle gun, jak je podrobně a zřetelně prohlašuji (vykládám).
30. Rozum, který ví, co je činnost (započetí činnosti – „pravrtim“) a co nečinnost (zřeknutí se, nezačínání činnosti – „nivrtim“) co by mělo být učiněno, a co by nemělo být učiněno, čeho je třeba se báti a čeho není třeba se báti („bhajábhajé“), (co je) otroctví (spoutanost – „bandham“) a co je osvobození („mókša“), – (onen rozum) je „satvický“ (čistý), ó Pártho!
31. Rozum, který nesprávně chápe (který poznává mylným způsobem) „dharmu“ (správný způsob chování, zákon duchovního vývoje, náboženství) a „adharmu“ (nesprávný způsob chování) a též to, co by mělo být učiněno a co by nemělo být učiněno –, (onen rozum) je „radžasický“ (vášnivý).
32. Rozum, který je zakrytý (zahalený, pokrytý – „ávrtá“) temnotou (nevědomostí – „tamasá“), považuje („manjaté“ – nebo dívá se na...) „adharmu“ za „dharmu“ a hledí převráceným způsobem na všechny věci, ó Pártho, (onen rozum) je „tamasický“.
33. Ona nekolísající (netěkající) pevnost („dhrtih“) jógu (koncentrace), jež pevně drží (ovládá – „dhárajaté“) činnosti mysli, prány a smyslů, ó Pártho, je „satvická“ (přirozeností satvické).
- Volně bych přeložil: Nekolísající a pevná jógická koncentrace, jež ovládá činnost mysli, prány a smyslů, ó Pártho, je povahy satvické.
34. Avšak pevnost, ó Ardžuno, která pevně setrvává (drží se) při „dharmě“ (povinnosti), „kámě“ (chtíči, žádostech, potěšeních) a bohatství („árthán“), z připoutanosti a žádostiva ovoce (podle okolností, náhody, příležitostí – „phalákánší“), (ona pevnost) ó Pártho, je „radžasická“.
- Poznámka: Slovo „pevnost“ – „dhrtih“ lze také překládat slovem: „odhodlanost“, „vytrvalost“.
35. Ona pevnost, ó Pártho, se kterou se pošetilec (hlupák – „durémédhá“) nevzdává (neopouští – „vimuñčati“) spánku, bázně, zármutku (bédování), stísněnosti (zoufalství, sklíčenosti, smutku – „višadam“), a pýchy (domýšlivosti – „madam“), (ona pevnost) je „tamasická“.
36. A nyní poslyš ode Mne, ó nejlepší z Bharatovců, o trojím štěstí („sukham“ – radosti). Ono (štěstí) z něhož se (člověk) raduje po opakovaném (dlouhém) cvičení („abhjását) a jímž dochází konce bolesti (strasti – „dukhántam“),
37. jež je nejprve jako jed, ale na konci jako nektar, – ono štěstí (radost), jež vzniká (jež je zrozeno) z odevzdanosti rozumu Átmanu („átmabuddhiprasádadžam“ –) je prohlašováno za „satvické“.

Pozn.: „átmabuddhiprasád“ je překládáno ještě dvěma způsoby:

- a) zrozené z čistoty vlastní mysli, která náleží Átmanu

b) vznikající z jasného pochopení Átmana

38. Ono štěstí (radost), které vzniká ze styku smyslů s předměty, jež je nejprve jako nektar, leč na konec jako jed, – je prohlašováno za „radžasické“.
39. Ono štěstí, které na počátku i v následku (výsledku – „anubandha“) klame átmana (já, duši), a jež vzniká ze spánku, lenivosti (netečnosti) a nedbalosti („pramáda“, tj. zapomenutí povinnosti), – ono štěstí je prohlašováno za „tamasické“.
40. Není žádná bytost na zemi, ani na nebi mezi bohy, jež je prosta (osvobozena – „muktam“) tří gun, zrozených z Prakriti (Přírody).
41. Povinnosti „bráhmanů“, „kšatrijů“, „vajšjů“ a též „šúdrů“, ó Parantapo, jsou rozděleny (rozlišeny) podle gun jim vrozených (přirozených – „svabhávaprabhavaih“). (Místo „povinnosti“ lze užít též „činnosti“ – „karmání“.)
42. Klid („samah“), sebevláda („damah“), askese („tapah“), čistota („saučam“), trpělivost („kšántih“ – též odolnost), příměst („árjavam“ – vznešenost, poctivost, ušlechtilost), poznání („džnánam“), přímé poznání (uskutečnění – „vidžnána“) a víra (v Boha, náboženství – „ástikjam“) jsou povinnosti (činnosti) „bráhmana“, jež jsou mu vrozeny („svabhávadžam“).
43. Udatnost (statečnost, chrabrost – „saurjam“), skvělost (zář – „tédžah“), pevnost (vytrvalost – „dhrtih“), obratnost (dovednost, vynalézavost – „dákšjam“), a též nevyhýbání se boji (neutíkání z boje – „juddhé čápjalájanam“), velkomyslnost (ušlechtilost – „dánam“) a vůdcovství (autorita, pánovitost – „išvarabhávah“), jsou povinnosti (činnosti) „kšatrija“, jež jsou mu vrozeny.
44. Zemědělství, chov dobytka a obchod („vánidžjam“) jsou vrozené povinnosti (činnosti) „vajšji“; a vrozená povinnost (činnost) „šúdry“ spočívá v službě.
45. Každý člověk, který je oddán své vlastní povinnosti, dosáhne dokonalosti. Slyš nyní, jak dosáhne dokonalosti, jsa zaujat („niratah“) svou povinností. (Plnění své vrozené povinnosti.)
46. (Toho), z něhož povstaly všechny bytosti a jímž toto vše je proniknuto, Toho uctívaje (prostřednictvím) vlastní povinnosti, člověk dosáhne dokonalosti.
47. Lepší je vlastní povinnost („svadharmah“) třebaže zbavena zásluh („vigunah“ – nedokonale, nesprávně provedená), než povinnost druhého („paradharmat“) provedená dokonale. Vykonáváje činnost (povinnost), Uloženou (ustanovenou) jeho vlastní přirozeností („svabhávanijatam“) nedopouští se hříchu.
48. Ó synu Kuntí! (Člověk) by neměl opouštět (zříkat se – „tjadžét“) povinnost (činnost), jež je mu přiměřená (vrozená) (nebo: ke které se narodil), třebaže (ji koná) nedokonale (s chybami), neboť všechny činnosti („árambháh“) jsou zahaleny nedostatky (chybami, nedokonalostmi – „dóséna“), jako oheň kouřem.
49. Ten, jehož rozum („buddhah“) není k ničemu připoután (dosl. „všude nepřipoután“), jenž přemohl (podmanil, podrobil) sebe (tj. „já“), a od něhož prchla touha (žádost – „vigatasprah“), ten dosáhne odříkáním („sanjáséna“) nejvyššího stavu (dokonalosti) – ne-činnosti.

Nebo: „dosáhne nejvyššího stavu svobody od činnosti...“

Nebo: „dosáhne nejvyššího stavu, přesahujícího všechnu činnost...“

50. Vyslechni ode Mne (nauč se ode Mne) v krátkosti, ó synu Kuntí, kterak ten, jenž dosáhl dokonalosti, dosahuje Brahmana, onen nejvyšší stav („ništhá“) poznání („džnány“).
51. Obdařen čistým rozumem (chápáním), ovládaje sebe (pomocí) pevnosti („trpělivostí“ – „dhrťjá“), vzdávaje se zvuku a ostatních (smyslových) předmětů, a odvrhávaje (vystříhaje se) přitažlivost a odpor („rágadvéša“),
52. prodlévaje o samotě, jí málo, ovládaje řeč, tělo a mysl, vždy zaměstnán meditací a koncentrací („dhjánajógasparah“), uchýliv se k nevášnivosti („vairágjam“ – nelpění, nepřipoutanost, lhostejnost),
53. opustiv egoismus („ahankáram“), sílu („balam“), domýšlivost (pýchu – „darpam“), žádost, hněv a hrabivost (lakotu – „parigraha“, také: vlastnictví, majetek), prost pojmu „moje“ („nirmamah“) a klidný (tichý – „šantah“), – je způsobilý stát se Brahmanem (zajedno s Brahmanem).
54. Zajedno s Brahmanem, klidné mysli (klidný v „Já“ – „prasanátmá“), nermoutí se, ani netouží; stejný ke všem bytostem, obdrží ke Mne nejvyšší oddanost („madbhaktim labhaté parám“).
55. (Prostřednictvím) oddanosti poznává Mne v pravdě, co jsem (jaký) a kdo jsem; potom, když Mne v pravdě poznal, ihned vchází do Mne. (nebo: ihned vstupuje do Nejvyššího.)
56. Konaje vždy všechny skutky, uchýliv se ve Mne (nebo: přijav Mne za útočiště), dosáhne Mou milostí (přízní – „matprasádat“) věčný, neměnný (nevyčerpatelný, nehynoucí – „avjajam“) stav („padam“ – sídlo, obydlí).
57. Mentálně se odříkaje všech skutků ve Mně, pokládaje Mne za to nejvyšší (nebo: maje Mne za nejvyšší cíl – „matparah“), uchyluje se k jógu rozeznávání („buddhijóg“ – jóg vyrovnaného rozumu, oproštěného od naděje na ovoce činnosti“ – pozn.), upínej vždy svou mysl na Mne.
58. Upínaje svou mysl na Mne, přemůžeš Mou milostí (přízní) všechny obtíže (překážky); avšak jestliže Mně ze sobectví („ahankárat“, též domýšlivosti) nepropůjčíš sluchu, zahyneš.
- Nebo: Jestliže Mne z domýšlivosti neuposlechněš, nevyslyšíš, jsi ztracen.
59. Jestliže naplněn (kochaje se) sobectvím („ahankáram“) myslíš: „Nebudu bojovat“, toto tvé rozhodnutí je marné, neboť příroda („Prakriti“) tě donutí.
60. Ó synu Kuntí! Poután svou vlastní karmou (činností) zrozenou ze tvé vlastní přirozenosti („svabhávajéna“) budeš konat bezmocně („avasah“, proti své vůli) to, co z klamu si nepřeješ učinit.
61. Išvara (Pán) sídlí v srdcích všech bytostí, ó Ardžuno, otáčeje všemi bytostmi (pomocí) své „májá“ (klamné síly) jako by byly vloženy do stroje.
- Jiné verze: „...zmítaje všemi bytostmi (mocí) své „májá“, jako by byly vloženy do stroje...“
- Nebo: „...způsobuje u všech bytostí svou klamnou silou, aby se otáčely jako postaveny na stroji (kole) – („jantrarúdháni““).
62. Vezmi v Něm útočiště celou svou bytostí, ó Bhárato! Jeho milostí dosáhneš nejvyšší mír a věčné sídlo (obydlí).

63. Takto byla Mnou tobě prohlášena „džnána“ (poznání, moudrost), která je tajemstvím všech tajemství („guhjádguhjataram“). Přemýšlej o ní podrobně, a jednej jak si přeješ („iččasí“).

Nebo: „...učiň to, co se domníváš, že je nejlepší...“.

64. Vyslechni opět Moje nejvyšší slovo, nejtajemnější ze všeho. Poněvadž jsi Mnou velmi (vroucně, pevně – „drdham“) milován, povím ti, co je (pro tebe) dobré (výhodné – „hitam“).

65. Upni svou mysl na Mne, oddej se Mi, (buď mi oddán), obětuj Mně, klaněj se přede Mnou („namaskár“), (tak) přijdeš ke Mně; v pravdě ti to slibuji, neboť jsi Mně milý.

66. Opustiv všechny povinnosti („sarvadharmán“, všechna náboženství, též zákony, ustanovení... - pozn.), vezmi útočiště ve Mně samotném; nermuť se, neboť Já tě osvobodím od všech hříchů (ode všeho zla – „sarvapáébhjah“).

67. O tom nikdy nemluv s tím, kdo necvičí askesi (kdo není asketický, ukázněný v životě – „atapaskája“), nebo kdo postrádá oddanosti („abhaktája“), ani s tím, (kdo neprokazuje službu), kdo si nepřeje poslouchati, ani s tím, kdo Mne zlehčuje (kdo se Mi posmívá, kdo zle o Mně mluví - „abhjasújati“).

(Pozn: přímý význam verše je lepší pochopen v tomto znění: „Toto nemá být nikdy řečeno tomu, kdo je neukázněný, bez oddanosti, neposlušný a kdo se Mně posmívá...“)

68. Ten, kdo s nejvyšší oddaností ke Mně, bude vyučovati tomuto svrchovanému (nejvyššímu) tajemství Mé ctitele (oddané, bhakty – „madbhaktésu“), přijde zcela jistě (bezpochyby – „asamšajah“) ke Mně.

69. Mezi lidmi není žádný, kdo by Mně učinil (něco) milejšího (pozn. milejší „službu“) než on; ani není nikdo na zemi (svět, vesmír – „bhuví“), kdo by Mně byl milejší než on.

70. Kdo studuje tento náš svatý rozhovor, bude Mnou pokládán za uctívajícího Mně obětí Poznání („džnánadžnéna“).

Jiná verze: A kdo bude studovat tento náš svatý rozhovor, uctívá Mne obětí vědění – toť Moje přesvědčení („matih“).

71. A člověk, jenž toto poslouchá pln víry („šraddháván“) a bez uštěpačnosti (skepticismu, zlomyslnosti, posměvačnosti – „anasújah“), on též, osvobozen, dosáhne šťastných světů těch, kteří konají ctnostné (záslužné – „punjakarmanám“) skutky.

72. Ó Pártho! Zdali jsi toto vyslechl se soustředěnou (jednobodovou – „ékágréna“) myslí? Zdali byl rozptýlen (zničen – „pranaštah“) klam tvé nevědomosti („adžnána“)? Ó Dhanandžajo!

Ardžuna pravil:

73. Ó Ačjuto! Můj klam je zničen („nastah“) a Tvou milostí jsem se vzpamatoval (nebo: Tvou milostí jsem získal paměť, poznání – „smrtih“, rozpomenutí se na povinnost). Jsem pevný a bez pochybností. Budu jednat podle Tvých slov. (Nebo: Uvedu Tvá slova do činnosti.)

Sandžaja pravil:

74. Takto jsem vyslechl tento podivuhodný („adbhutam“) rozhovor mezi Vásudévou (Krišnou) a „mahátmou“ Ardžunou (Párthou), jenž způsobil zježení (mých) vlasů.
75. Milostí „Vjásy“ jsem uslyšel toto tajemství o nejvyšším jógu (nebo: toto nejvyšší tajemství o jógu) přímo od Pána jógu, Krišny, když je sám vysvětloval.
76. Ó králi, vzpomínaje na tento podivuhodný a svatý rozhovor Kéšavy (Krišny) a Ardžuny, znovu a znovu se raduji.
77. A vzpomínaje znovu a znovu na onen přepodivný tvar Hariho Krišny (pozn. kosmický tvar), jsem naplněn velkým údivem, ó králi, a znovu a znovu se raduji.
78. Kdekoli je Krišna, Pán jógu a Pártha (Ardžuna) lučištník, tam je zdar (štěstí – „šríh“), vítězství, štěstí (blaho, dobro, zdar – „bhútih“) a pevná vláda („dhruvá níti“); toť moje přesvědčení.

(Některé překlady mají místo „pevná vláda“, „pevná správa“, „pevná moudrost“ výraz „moudrá činnost“, „mravnost“ apod.)

V Upanišádě slavné Bhagavadgíty, vědě o Absolutnu (Brahmanu), Písmě o jógu, v rozhovoru mezi Šri Krišnou a Ardžunou, končí osmnáctá kapitola, nazvaná:

MÓKŠA – SANJÁSA – JÓG
neboli
JÓG OSVOBOZENÍ (pomocí) ODRÍKÁNÍ

Óm šanti – šanti – šanti!

*Na základě podnětu Jana Lípy přepsali ze stejnojmenného samizdatu Zdeňka Jaroše
Marcel Brůx a Pavel Mareš Janovský.*

© Zdeněk Jaroš, 1967, 2011, © Jan Lípa, 2011

Obsah:

1. Nerozhodnost a sklíčenost Ardžuny
2. Sámkhja jóg
3. Karma jóg
4. Jóg moudrosti
5. Jóg odříkání
6. Jóg meditace
7. Jóg nepřímého a přímého poznání
8. Jóg věčného Brahmana
9. Jóg královského vědění
10. Jóg slávy Božského projevu
11. Zření Kosmického Tvaru
12. Jóg oddanosti
13. Jóg rozlišování mezi „polem“ a Poznavatelem pole
14. Jóg rozlišování tří gun
15. Jóg Nejvyššího Ducha
16. Povaha božské a démonické mysli
17. Jóg trojího rozdělení víry
18. Jóg osvobození odříkáním

Bezplatné internetové vydání knihy

**BHAGAVADGÍTA
neboli
Píseň Blaženého Pána**

v překladu

ZDEŇKA JAROŠE

pro Vás ze stejnojmenného samizdatu z roku 1967

připravili
Marcel Brůx,
Pavel Mareš Janovský
a Jan Lípa
roku 2011.

Tento text je určen pouze pro soukromé studium.
Prosíme, akceptujte to.
Děkujeme!

© Zdeněk Jaroš, 1967, 2011

© Jan Lípa, 2011

© www.arahat.cz, 2011

<http://www.arahat.cz>
silamoudrosti@centrum.cz